

Årsredovisning

2018

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	3
Hållbarhetsrapport	5
Affärsmodell	5
Hållbarhet för oss	6
Hållbarhetsstyrning	6
Våra intressenter	6
FN:s 17 globala mål	8
Väsentlighetsanalys	10
Resultat och ekonomisk ställning	24
Femårsöversikt	27
Verksamhetens risker och riskhantering	28
Resultaträkning koncernen	30
Resultaträkning moderbolaget	31
Resultatanalys moderbolaget	32
Rapport över finansiell ställning	34
Balansräkning	35
Rapport över förändringar i eget kapital	37
Kassaflödesanalys (indirekt metod)	38
Noter till de finansiella rapporterna	39
Ord och uttryck inom skadeförsäkring	79

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Jämtland, org.nr 593200-1828, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för 2018, det 171 verksamhetsåret.

Belopp i årsredovisningen och koncernredovisningen redovisas i den enhet som anges och i hela kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Jämtland är ett ömsesidigt försäkringsbolag som inom Jämtlands län erbjuder sina kunder ett heltäckande försäkringsskydd och närliggande finansiella tjänster. Länsförsäkringar Jämtland är marknadsledande på flertalet områden och försäkrar cirka 50 procent av privatmarknaden respektive företagsmarknaden i Jämtlands län.

Förutom den del av bedriven verksamhet, där Länsförsäkringar Jämtland har egen koncession, förmedlas djur- och grödaförsäkring till Agria Djurförsäkring samt livförsäkring till Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv. Till Länsförsäkringar Bank förmedlas in- och utlåningstjänster och till Länsförsäkringar Fondförvaltning förmedlas köp och försäljning av andelar i investeringsfonder.

Även för de förmedlade affärerna har Länsförsäkringar Jämtland kundansvaret. Länsförsäkringar Jämtland deltar också i länsförsäkringsgruppens gemensamma återförsäkringssystem. Avgiven återförsäkring går till Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Jämtland tar emot återförsäkring från Länsförsäkringar Sak.

Den totala affärsvolymen för ovanstående affärer fördelar sig enligt nedanstående (Mkr).

	2018	2017
Sakförsäkring, premieinkomst		
Direkt egen affär	474	462
Mottagen återförsäkring	35	35
Förmedlad försäkring, premieinkomst		
Djur	29	28
Livförsäkring	82	95
Finansiella tjänster		
Bank, inlåning 31/12	2 174	2 232
Bank, utlåning 31/12	5 034	4 446
Fonder, marknadsvärde 31/12	199	203

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Jämtland ingår som ett av 23 självständiga, lokala och kundägda Länsförsäkringsbolag i länsförsäkringsgruppen. För länsförsäkringsbolagens gemensamma service och utvecklingsverksamhet äger bolagen tillsammans Länsförsäkringar AB (LFAB). Helägda dotterbolag till LFAB bedriver livförsäkring, bank- och fondverksamhet, industriförsäkring, trafikförsäkring samt djur- och grödaförsäkring. Länsförsäkringar Jämtland äger 2,5 procent av aktiekapitalet i LFAB och ägarrollen utövas av Länsförsäkringar Jämtlands styrelseordförande och vd på ägarkonsortiets möten.

Länsförsäkringar Jämtland är ett självständigt bolag och bolagsformen är ömsesidigt försäkringsbolag, vilket betyder att Länsförsäkringar Jämtland ägs av sakförsäkringskunderna. Dessa väljer ledamöter till fullmäktige vid valmöten i länets åtta kommuner. Ledamöter väljs på treårsmandat och för närvarande är det 38 fullmäktigeledamöter som företräder sakförsäkringstagarna på bolagsstämman. Bolagsstämman utser styrelsen som består av åtta ledamöter. Därutöver ingår två personalrepresentanter i styrelsen.

Länsförsäkringar Jämtland har två dotterbolag. Det helägda dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB, org.nr 556660-2537, har under året bedrivit verksamhet bestående av förvaltning av aktier i Humlegården Fastigheter AB och Lansa Fastigheter AB. Det helägda dotterbolaget Logen 6 Fastighets AB, org.nr 556763-5163 har inte bedrivit någon aktiv verksamhet under året.

Väsentliga händelser under året

Under sommaren drabbades Jämtlands län av ett antal skogsbränder. Under juli månad fick räddningstjänsten cirka 80 larm om bränder i terrängen. Av dessa bränder, som i många fall orsakades av blixtnedslag, ofta på höjder och i svår terräng, utvecklades fem till större bränder och upptäcktes inte förrän ett till två dygn efter att åskovädret hade dragit fram.

Trots brändernas stora omfattning så är antalet försäkringstagare hos Länsförsäkringar Jämtland som drabbats av skador förhållandevis få. En stor del av skadekostnaden berör brandskadad skog men det finns även vissa egendomsskador. Den totala uppskattade bruttoskadekostnaden per sista december uppgår till cirka 52 Mkr. Då skogsbränderna räknas som en skadehändelse och då bolags självbehåll för katastrofskador efter återförsäkrarens andel är 9 Mkr blir det lika med nettoskadekostnaden.

Händelser efter balansdagen

Bolaget har inte fått kännedom om några väsentliga händelser efter balansdagen som påverkar det finansiella resultatet och den ekonomiska ställningen per den 31 december 2018.

Hållbarhetsrapport

Affärsmodell

Länsförsäkringar Jämtland ägs och styrs av sina 58 700 sakförsäkringskunder i Jämtland och Härjedalen. Vi erbjuder försäkringar, bank- och pensionstjänster som underlättar vardagen och skapar trygghet för våra kunder som är privatpersoner, lantbrukare och företag.

Våra försäkringar skyddar mot ekonomiska förluster genom att våra kunder solidariskt delar på risken i försäkringskollektivet. Genom riskspridning får alla försäkringstagare ett ekonomiskt skydd till en låg kostnad. Fördelen med att vi är kundägda gör samtidigt att eventuella överskott efter bra år kan delas ut som återbäring.

Att vi är ett lokalt försäkringsbolag gör att vi kan ha en nära kontakt med våra kunder och det lokala samhället. Vi samarbetar tillsammans med de andra 22 lokala Länsförsäkringsbolagen för länsförsäkringsgruppens gemensamma utveckling.

Då vi inte har några kortsiktiga vinstkrav från aktieägare kan våra kunders långsiktiga intressen prioriteras. Vårt mål är inte att vinst-maximera, utan att vara transparenta gentemot våra ägare och ha ett långsiktigt förhållningssätt som möjliggör ett hållbart beslutsfattande.

Vår vision 2025 är att vara det mest omtyckta bolaget i vårt län. Detta vill vi uppnå genom att förenkla våra kunders vardag och bidra till en trygg framtid samtidigt som vi tar ansvar – miljömässigt, socialt och ekonomiskt. Vi strävar efter tillväxt, men inte på bekostnad av en sund lönsamhet, välmående personal och minsta möjliga miljöavtryck. Alla medarbetare ska känna sig delaktiga i och ansvariga för att vi når våra övergripande mål. Med engagerade medarbetare och nöjda kunder kan vi skapa maximalt med värde för samhället och våra ägare. Därför är engagerade medarbetare och nöjda kunder våra två övergripande målsättningar framöver.

Hållbarhet för oss

Ekonomisk hållbarhet

Vi har produkter och tjänster som ger ekonomisk trygghet både för privatpersoner och företag. Vi utvecklar Länsförsäkringar Jämtland på ett ansvarsfullt sätt för att säkra långsiktig lönsamhet och hållbara placeringar. Vi prioriterar ett hållbarhetsarbete med tydlig koppling till vår affär och verksamhet, som därmed bidrar till lönsamhet och tydligt minskade skadekostnader.

Social hållbarhet

Vi värnar om allas lika värde oavsett olikheter. Vi strävar mot att vara en arbetsplats präglad av delaktighet, jämställdhet och ansvarsfullt ledarskap. Vi arbetar aktivt för att säkerställa en bra arbetsmiljö och god hälsa hos alla medarbetare. Vår verksamhet och våra relationer präglas av hög etik och moral.

Miljömässig hållbarhet

Vårt miljömässiga fokus ligger på att reducera vår direkta och indirekta klimatpåverkan genom att arbeta skadeförebyggande och att beakta hållbarhet i inköp och resor. Vi verkar proaktivt för att minska antalet bränder och ställer krav på våra leverantörer kring miljöarbete. Vi verkar även genom vårt samhällsengagemang för ett mer miljömässigt hållbart län.

Hållbarhetsstyrning

Hållbarhet ska vara en naturlig del av vardagen hos alla på Länsförsäkringar Jämtland. Målet och ambitionen är att hållbarhet ska genomsyra allt vi gör, på alla nivåer, för att vi ska kunna skapa en långsiktig trygghet för våra kunder och medarbetare.

Vi respekterar grundläggande mänskliga rättigheter såsom de beskrivs i centrala konventioner, exempelvis FN:s konvention om mänskliga rättigheter samt FN:s barnkonvention. Vi står även bakom och arbetar utifrån FN:s principer för hållbart företagande (UN Global Compact), principer för hållbara försäkringar (PSI) och riktlinjer för ansvarsfulla investeringar (PRI).

Vi har en utsedd hållbarhetskoordinator, men det är affärsledningen som har det yttersta ansvaret för hållbarhetsarbetet, både vad gäller ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor. Vi har ett stort antal styrdokument och många av våra strategiska hållbarhetsrisker hanteras genom policys och riktlinjer för miljö, inköp, resor, arbetsmiljö, mångfald, misstanke om oegentligheter, etiska riktlinjer samt samhällsengagemang. Samtliga styrdokument revideras årligen och uppdateras vid behov.

Våra intressenter

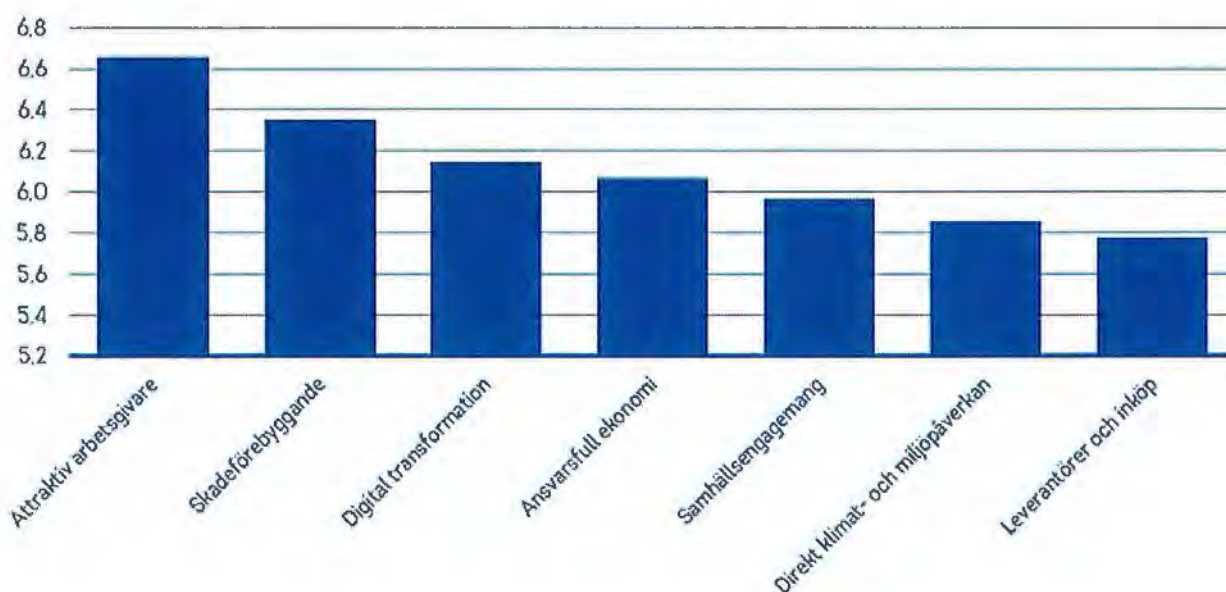
För att kunna bedriva ett effektivt och framgångsrikt hållbarhetsarbete framöver så har vi gjort en kartläggning av våra viktigaste intressenter. Där har vi identifierat våra medarbetare, kunder och leverantörer som våra nyckelintressenter då de har störst påverkan på hur vi driver vår verksamhet. Därför är det dessa intressentgrupper som varit i fokus under årets intressentdialoger. Vi har dessutom identifierat myndigheter, samarbetspartners, intresseorganisationer, media och lokalsamhället som andra viktiga intressenter för oss. Dialogen med dem är mer behovsanpassad och en del av vår omvärldsbevakning.

Medarbetare

Länsförsäkringar Jämtland har idag 109 årsarbetare. Merparten av alla medarbetare arbetar på kontoret i Östersund. Under året har alla medarbetare haft regelbundna prestationssamtal. Förutsättningar för prestation är bland annat ledarskap, arbetsmiljö och hälsa som har fått större fokus under året. Vi har även utfört en medarbetarundersökning som i år inkluderade frågor avseende arbetsbelastning och psykisk ohälsa. Läs mer om detta på s.13.

Under 2017 bad vi våra medarbetare att prioritera våra fokusområden efter väsentlighet för dem (ingen motsvarande undersökning har genomförts under 2018). Deras åsikter är viktiga för oss och under året har vi därför lagt stort fokus på att skapa en attraktiv och hälsosam arbetsplats för både existerande och potentiella medarbetare. Det är ett arbete som fortsätter under 2019.

Hur viktiga är våra prioriterade områden?(skala 1-7)

Kunder

I stort sett varannan privatperson och vartannat företag i vårt län har en relation till oss och närheten till våra kunder är en av våra bärande principer. Vi är övertygade om att en kundorienterad verksamhet bäst bedrivs lokalt, så nära kunden som möjligt. Närheten till våra kunder leder till lokalt förankrade beslut och gemensamma attityder. Vi kan vårt län och våra kunder är även våra grannar, vänner och bekanta. Så har det varit i de 170 år som vi har funnits.

Våra kunder delas in i sakförsäkrings-, livförsäkrings- och bankkunder samt i privat-, lantbruks- och företagskunder. I år har vi 58 700 sakförsäkringskunder, 17 500 livförsäkringskunder och 16 900 bankkunder. Marknadsandelen på privatmarknaden fortsätter att öka och idag har vi 50 123 privatkunder. Nästan 7 av 10 lantbrukshushåll är försäkrade hos oss och vartannat företag i länet har valt oss som sin försäkringspartner.

Under året har vi gjort en del förändringar gällande vår kunddialog. Istället för att utföra kvartalsvisa kundundersökningar så gör vi en kundundersökning per år. För att komma närmare våra kunder har vi under 2018 börjat jobba mer med kundinsikter där kunden kan välja att ge ett omdöme till oss efter varje genomförd kundkontakt. Detta möjliggör en mer systematisk och frekvent temperaturmätning på hur våra kunder upplever oss. Resultatet av detta är att vi har valt att fokusera på det upplevda engagemanget då vi tror att det driver vår kundnöjdhet. Läs mer om detta på s.11.

Leverantörer

Våra leverantörer består i huvudsak av de företag som hjälper oss med den interna driften och de leverantörer som hanterar våra kunders skador. Vi säkerställer att våra kunder har tillgång till bra leverantörer för att få sin skada omhändertagen eller åtgärdad, exempelvis vid vatten- och brandskada och vid fordonsskador.

A

Under 2018 har vi genomfört enkätundersökningar med våra avtalade byggtreprenörer och våra avtalade skadeverkstäder. Syftet med enkäten var att i första hand att stämma av hur leverantörerna upplever samarbetet med oss och våra kunder. Svarsfrekvensen landade på ca 40 % vilket vi anser vara bra och till vår glädje var leverantörerna mycket nöjda med vår samverkan. Vi har även åkt runt och träffat 70 % av våra byggtreprenörer under året för att stärka våra relationer och diskutera ömsesidiga förväntningar. I dessa dialoger kan vi identifiera att vi uppfattas som lokala och tillgängliga.

Vid tillfälle för kontraktsskrivning med potentiella leverantörer för vi en dialog angående våra avtalsvillkor som bland annat inkluderar hållbarhetsfrågor och krav på miljöarbete. Detta arbete beskrivs närmare på s. 18.

FN:s 17 globala mål

FN:s 193 medlemsländer har genom Agenda 2030 förbundit sig till 17 globala mål för att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter, lösa klimatkrisen samt främja fred och rättvisa. Målen ska vara uppnådda år 2030 och syftar till att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling genom att inkludera ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter. Varje land ansvarar för implementering och uppföljning av målen, men för att förverkliga agendan krävs att alla aktörer i samhället – organisationer, näringsliv, offentlig sektor, forskare och enskilda individer – arbetar tillsammans.

Vi på Länsförsäkringar Jämtland har gjort en djupgående analys med utgångspunkt i vår verksamhet för att identifiera de mål och delmål där vi som företag har störst påverkan. Utifrån denna analys har vi identifierat sex globala mål som vi kommer att fokusera på för att på ett effektivt och trovärdigt sätt kunna säkerställa vårt bidrag till måluppfyllelsen. Under 2018 har dessutom ett arbete inletts av Länsförsäkringar AB på nationell nivå för att samordna länsförsäkringsgruppens strategiska arbete med globala målen, vilket troligtvis kommer att färdigställas under 2019.

Delmål 3.4: Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande. Som arbetsgivare och aktiv partner i lokalsamhället har vi ett stort engagemang för att främja välbefinnande och en god psykisk hälsa. Vi samarbetar bland annat med Östersunds Ishockeyklubb (ÖIK) för att arbeta med mental utveckling, med Rädda Barnen som arrangerar föreläsningar kring barns hälsa och välmående samt att vi är representerade i det gemensamma politiska folkhälsonätverket – Folkhälso Z. Vår sjukvårdsförsäkring bidrar genom de förebyggande och rehabiliterande delarna till att minska och förkorta ohälsa bland våra försäkringstagare.

A

Delmål 3.5: Stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk. Vi samarbetar med ett flertal lokala aktörer kring ANDT-förebyggande insatser (alkohol, narkotika, dopning och tobak) bland barn och unga. Bland annat arbetar vi tillsammans med Region Jämtland Härjedalen och mobilisera.nu i Östersunds Fotbollsklubb (ÖFK) satsning Team 12-17 för att uppmuntra unga att avstå alkohol och droger. I vår sjukvårdsförsäkring ingår förebyggande självhjälpsprogram och personlig rådgivning för att förhindra och minska användandet av alkohol och droger.

Delmål 3.6: Till 2020 halvera antalet dödsfall och skador i trafikolyckor i världen. Trafiksäkerhet är en högt prioriterad fråga för oss och vi jobbar förebyggande bland annat genom att hålla i förarutbildningar för yrkesförare med både praktisk träning och kunskap. Vi bidrar också till länsförsäkringsgruppens gemensamma forskningsfond för att stärka den vetenskapliga förståelsen av trafikolyckor, samt erbjuder gratis reflexer och reflexvästar till samtliga förskolor i Jämtlands län.

Delmål 8.3: Skapande av anständiga arbetstillfällen, företagande, kreativitet och innovation samt uppmuntra att mikroföretag liksom små och medelstora företag växer och blir en del av den formella ekonomin, bland annat genom tillgång till finansiella tjänster. Vi stöttar lokalt företagande och entreprenörskap till exempel genom vårt samarbete med Nyföretagarcentrum och Styrelseakademin samt ett antal bransch och företagsorganisationer så som Samling Näringsliv, House Be och Go morgon Östersund. Förutom att erbjuda finansiella tjänster till våra företagskunder anordnar vi inspirationsseminarium, och utbildningar i syfte att stärka företagandet och bidra till en hållbar utveckling.

Delmål 8.8: Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare. Våra medarbetare är vår viktigaste resurs och vi strävar därför mot att vara en arbetsplats som präglas av delaktighet, jämställdhet och bra ledarskap i en god arbetsmiljö.

Delmål 8.10: Utöka tillgången till bank- och försäkringstjänster samt finansiella tjänster för alla. Med ett ökat fokus på en digital transformering och i samarbete med Nyföretagarcentrum och Ung Företagsamhet strävar vi mot att göra finansiella tjänster mer tillgängliga för alla.

Delmål 10.2: Möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Vi verkar för mångfald och minskad ojämlikhet genom vår policy för mångfald på arbetsplatsen och i vårt samhällsengagemang genom de barn- och ungdomsverksamheter som vi sponsrar. Vi har inlett ett samarbete med initiativet Gnistan som aktivt arbetar för integration och medmänsklighet.

Delmål 11.3: Till 2030 verka för en inkluderande och hållbar urbanisering. Via den gemensamma forskningsfonden i länsförsäkringsgruppen stödjer vi forskning kring hållbara och trygga samhällen.

Delmål 11.5: Till 2030 väsentligt minska antalet dödsfall och antalet människor som drabbas av katastrofer, inklusive vattenrelaterade katastrofer. Vi arbetar förebyggande med organisationer och myndigheter i länet genom bland annat kunskapsspridning för att begränsa effekterna av naturskador.

Delmål 12.4: Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall. Vi uppmuntrar våra lantbrukskunder att samla in kemikalier och avfall från lantbruk och arbetar med avfallsåtervinning på vår arbetsplats.

Delmål 12.6: Uppmuntra företag att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel. Vi styr våra inköp till kontoret genom vår inköbspolicy och ställer krav på materialval, återvinning och återbruk vid bilreparationer. Vi upprättar en hållbarhetsrapport sedan 2017 och delar årligen ut utmärkelsen Årets hållbara företag i Jämtlands län för att uppmuntra och stimulera hållbart företagande i länet.

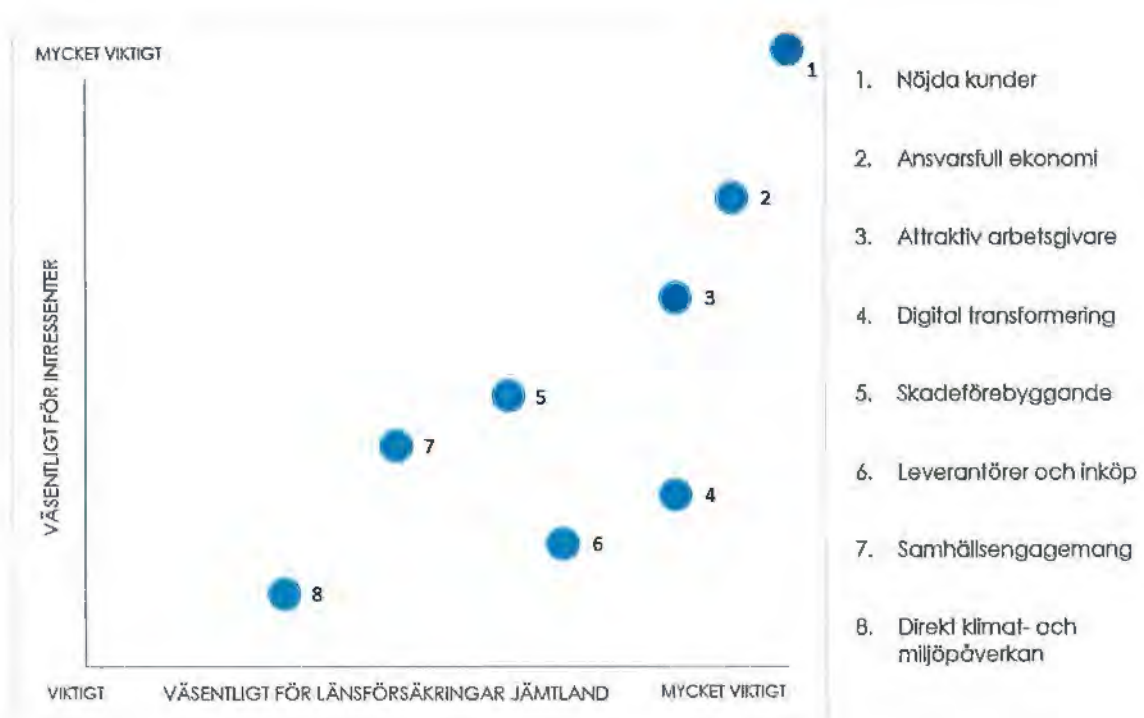
M

Delmål 13.2: Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering. Vi driver ett gediget skadeförebyggande arbete för att minska vår indirekta klimatpåverkan och strävar mot att minska vår direkta påverkan på klimatet genom att integrera det i vår långsiktiga affärsstrategi.

Delmål 13.3: Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning. För att öka medvetenheten kring klimatfrågan är vi medarrangörer till en årlig klimatkonferens och för regelbundna dialoger med våra kunder och beslutsfattare, bland annat genom länets Klimatråd. Vi bidrar också till forskning kring människans klimatpåverkan genom den gemensamma forskningsfonden.

Väsentlighetsanalys

Förmågan att identifiera, förebygga och hantera risker är centralt i den bransch och omvärld som Länsförsäkringar Jämtland verkar i. Under 2017 utfördes för första gången en väsentlighetsanalys av ledningen för att prioritera de sociala, miljömässiga och ekonomiska risker som är mest väsentliga för våra intressenter och vår långsiktiga överlevnad. I väsentlighetsanalysen tog man hänsyn till omvärldsförändringar, FN:s globala mål, interna risker samt medarbetarna och kundernas åsikter. Processen resulterade i åtta prioriterade fokusområden som har präglat vårt strategiska hållbarhetsarbete framöver. I följande avsnitt beskrivs varför dessa områden är viktiga för oss och hur vi hanterar dem i vår verksamhet.

Väsentlighetsmatrisen reviderades under året och prioriteringen anses fortfarande vara relevant. Därför togs beslutet att inga justeringar bör göras i år.

1. Nöjda kunder

I den kundägda verksamhet vi driver, är kundnöjdheten en förutsättning för vår långsiktiga överlevnad. Vi vill att våra kunder ska uppleva oss som personliga, stabila och nära. För att uppnå detta är det viktigt att vi upplevs som ett hållbart företag. Vårt hållbarhetsarbete och samhällsengagemang är därför av högsta vikt för att vi ska vara långsiktigt framgångsrika. Vi behöver också tänka på våra kunders olika behov i våra kunderbjudanden och hålla ett högt engagemang hos våra medarbetare.

Kundundersökningar

Under april 2018 genomfördes en bolagsövergripande kundundersökning, där totalt 700 telefonintervjuer samlades in. Resultatet på en hundragradig skala för Nöjd Kund Index (NKI) är 75,5, ett betyg som tolkas som att våra kunder i genomsnitt är mycket nöjda med oss. Vår lokala förankring och hjälpsamma personal lyfts särskilt fram som positiva faktorer.

Vi upplevs som mer proaktiva än tidigare men trots det efterfrågas ett större engagemang från vår sida med mer kontakt med kunderna. Generellt sägs att närhet ger nöjdhet och det ser vi tydligt i undersökningen. Ett exempel på det är att inom samtliga segment är de kunder som upplever sig ha en kontaktperson på bolaget mer nöjda. Vidare efterfrågas ett enklare språk och en större tydlighet kring våra produkter.

Under 2018 har vi också börjat mäta vårt Net Promoter Score (NPS) bland de kunder som varit i kontakt med oss, för att se hur sannolikt det är att våra kunder skulle rekommendera oss till sin omgivning. Resultatet blev ett NPS på 54, vilket vi är mycket stolta över, samtidigt som vi hoppas kunna höja detta ytterligare under kommande år.

Guld kunder

Lofjala kunder är strategiskt viktiga både för vår lönsamhet och vår kundnöjdhet. En privatkund som både har sin boendeförsäkring tillsammans med vår bank som huvudbank samt sparande tillhör vår kundgrupp *Guld kund*. En Guld kund belönas med exempelvis rabatt på försäkringar, ett kostnadsfritt bankkort och andra förmåner. Vi ser generellt att de kunder som är helkunder hos oss är mer nöjda än andra och enligt våra kundundersökningar utgör Guld kunder vår nöjdaste kundgrupp.

Kundnöjdhet och kundlojalitet	2016	2017	2018	Mål 2019
Nöjd Kund Index (NKI)	78	77	75,5	79
Antal Guld kunder [antal]	4 800	5 169	5 634	6230
Upplevt engagemang [%]	e.t.	e.t.	89,5	92
Net Promoter Score (NPS) [%]	e.t.	e.t.	54	70

2. Ansvarsfull ekonomi

Som aktör i bank- och försäkringsbranschen är det en hygienfaktor för oss att vi bibehåller en ekonomisk stabilitet, säkerställer en hållbar kapitalförvaltning och att vi alltid agerar affärsetiskt.

Ekonomisk stabilitet

Vi vill uppnå en positiv tillväxt men inte på bekostnad av en sund lönsamhet. Banken arbetar noggrant och strategiskt med kreditgivning och prissättning, och vårt övergripande mål är att säkerställa att vårt åtagande gentemot försäkringstagarna alltid kan fullföljas. Kapitalförvaltningen ska eftersträva en stabil avkastning över tid vilket innebär att avkastningen ska vara i nivå med de jämförbara index som fastställs årligen i vår placeringsriktlinje. Se sida 27 för en flersjämförelse av vår konsolideringsgrad.

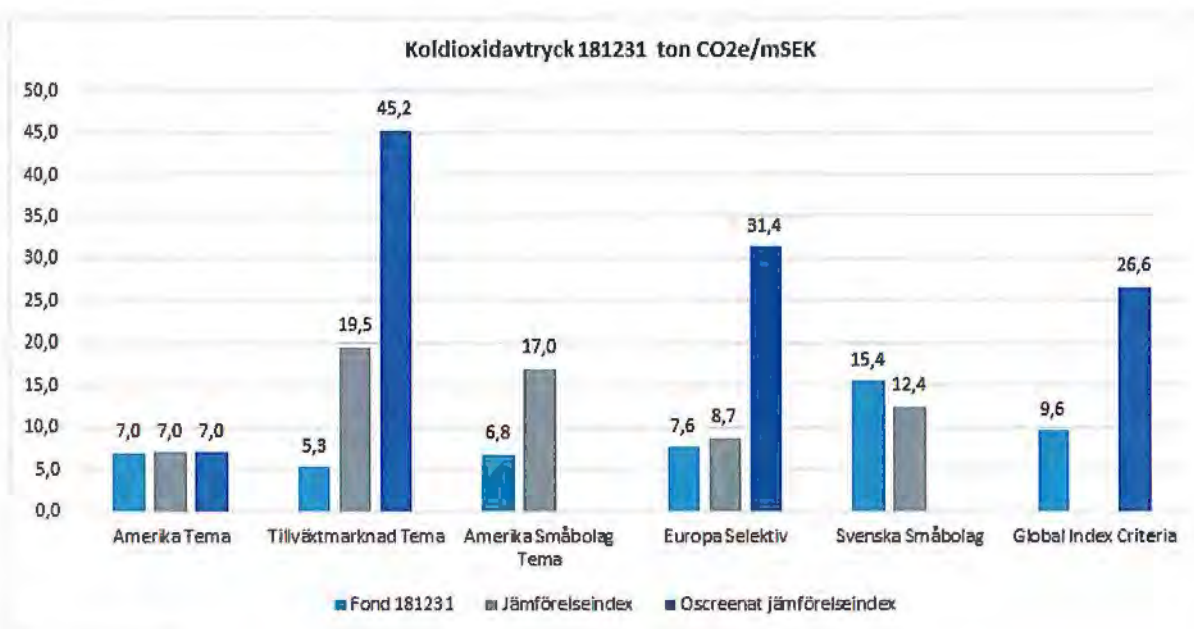
Hållbar kapitalförvaltning

Kapitalförvaltningen ska garantera att bolagets betalningsåtaganden kan fullföljas och skapa avkastning på bolagets placeringstillgångar. Arbetet präglas av långsiktighet och balanserat risktagande. För att minska risktagandet anser vi att det är viktigt att ta hänsyn till varje placerings hållbarhetsprestanda. Utgångspunkten är att bolag som aktivt arbetar med hållbarhet, exempelvis genom miljö- och etikfrågor, skapar bättre förutsättningar för en långsiktigt god utveckling.

Vi investerar i fonder som har innehav i bolag över hela världen. Det medför en ökad risk för oss att någon av dessa bolag har verksamheter som kränker mänskliga rättigheter, agerar korrupt eller tillverkar vapen. För att minska denna risk arbetar vi i enlighet med FN:s principer för hållbara försäkringar (PSI) och riktlinjer för ansvarsfulla investeringar (PRI). De förvaltare som vi anlitar ska ha skrivit under PRI och innehav som kan associeras till en kränkning av dessa konventioner avyttras.

Vi har en placeringspolicy och etiska riktlinjer som revideras årligen och tydliggör att kapitalförvaltningen ska arbeta för en god avkastning och samtidigt bidra till ett mer hållbart samhälle. Placeringar ska undvikas i företag med tillverkning eller försäljning av vapen/krigsmateriel, pornografi, alkohol och tobak eller som tillåter barnarbete eller bryter mot centrala internationella överenskommelser. Vidare ska placeringar undvikas i företag vars verksamhet inte bedrivs på ett miljömässigt hållbart sätt eller saknar förutsättningar för en hållbar tillväxt. Länsförsäkringar Jämtland undviker därför att investera i bolag som producerar och distribuerar fossila bränslen. Två gånger om året görs en genomlysning av våra bolagsinnehav och deras eventuella brott eller kränkningar mot internationella normer utifrån UN Global Compacts fyra principiella områden mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och korruption. Genom vårt nära samarbete med fondförvaltarna kan vi även stämma av våra placeringars koldioxidavtryck jämfört med liknande fonder på marknaden.

Källa: Handelsbanken

Affärsetik

För att upprätthålla ett gott förtroende för vår verksamhet och finansmarknaden som helhet är det viktigt att vi har tydliga rutiner och riktlinjer avseende hantering av oegentligheter, både internt som externt. Om medarbetare har misstankar om affärsetiska överskridanden av extern part avseende exempelvis intern bokföringskontroll, revision eller mutor och korruption ska de i första hand vända sig till sin chef, sin chefs överordnade eller styrelsens ordförande. Om situationen gör det lämpligare att kontakta någon annan, kan iakttagelser skickas till regelefterlevnadsfunktionen hos oss eller hos LFAB. Man har alltid rätt att vara anonym.

Identifierade oegentligheter i verksamheten hanteras av närmaste chef, HR-chef och vd och våra etiska riktlinjer identifierar vad som anses vara tillåtna respektive otillåtna förmåner eller gåvor. Dessa riktlinjer uppdaterades under året och under prestationssamtalen säkerställs att våra medarbetare tagit del av dessa. Under året har även en intern e-utbildning tagits fram kopplad till säkerhet, sekretess, regelverk och etik. Hittills har 93 % av våra medarbetare genomgått denna utbildning.

M

3. Attraktiv arbetsgivare

Länsförsäkringar Jämtlands framgång är beroende av våra medarbetares engagemang, kompetens och välmående. Vi vill att medarbetarna ska trivas, känna arbetsglädje och utvecklas i arbetet. Att vara en attraktiv arbetsgivare handlar om att ha ett modernt ledarskap, en arbetsplats som är anpassad efter våra arbetssätt och ett öppet och inkluderande klimat. Med vår HR-policy och riktlinjer för arbetsmiljö eftersträvar vi att skapa en arbetsplats som möjliggör att medarbetarna känner sig delaktiga och får inflytande i beslutsfattandet. Policyn ses över årligen och revideras vid behov.

Ledarskap

I syfte att utveckla ledarskapet i bolaget har vi färdigställt ett utbildningsupplägg för att säkerställa att våra ledare har rätt kompetens, förutsättningar och verktyg för att verka som goda ledare. Upplägget innehåller moduler avseende arbetsmiljö, coaching, utveckling, retorik, arbetsrätt och arbetssätt samt ett tillhörande mentorskapsprogram. Ledarskapsutbildningen kommer att påbörjas under det första kvartalet 2019. Målsättningen är att skapa ett värderingsstyrt ledarskap som ännu tydligare bygger på tillit och delegering av ansvar.

För att kunna driva ett värderingsstyrt ledarskap krävs att vi inkluderar alla våra medarbetare i vårt värdegrundsarbete. Vi ska vara överens om hur vi agerar gentemot varandra, gentemot våra kunder och hur vi fattar beslut. Därför kommer vi att inkludera alla våra medarbetare i ett gemensamt värdegrundsarbete under 2019. Till detta hör även vår nya rekryteringsstrategi som ska baseras på kompetenser, beteenden samt den nya värdegrunden.

Nya arbetssätt

För att attrahera rätt kompetens och skapa en arbetsmiljö som våra medarbetare ska trivas i behöver vi framtidssäkra vår arbetsplats. Under förra året initierades ett stort projekt med att möblera om våra kontor för att passa våra nya och mer moderna arbetssätt. Detta projekt omvärderades under året då vi identifierade att vi först behöver göra en mer noggrann analys av våra behov där alla känner sig inkluderade. Akuta arbetsmiljöåtgärder har justerats, så som installation av ljudbarriärer och glasväggar. Samtidigt har en enkätundersökning bland våra medarbetare utförts tillsammans med kompletterande intervjuer med affärsledningen och medarbetare med nyckelfunktioner. Slutsatser av undersökningen kommer att presenteras i början av 2019 och då kan vi även börja planera för hur vår nya arbetsplats ska utformas.

Medarbetarundersökning

Vi mäter årligen indexet Hållbar prestationskultur genom en medarbetarenkät för att få en uppfattning kring våra medarbetares förutsättningar för att prestera på jobbet. Resultatet visar andelen medarbetare som anser att de har en hållbar prestationskultur, det vill säga att deras mänskliga basbehov är uppfyllda och att de har rätt villkor för att prestera. Vi mäter även ett Ledarskaps- och kommunikationsindex som visar vilken kommunikationskompetens våra medarbetare med personalansvar upplevs ha. En transparent och tydlig internkommunikation är en förutsättning för ett ledarskap som bidrar till goda prestationer.

Under året beslutades att vi även ska börja mäta vårt Employer Net Promoter Score (eNPS). Genom en enkätundersökning kommer vi varje kvartal att undersöka hur troligt är det att våra medarbetare skulle rekommendera Länsförsäkringar Jämtland som arbetsgivare till en vän eller bekant. Den mätning som utfördes under hösten gav ett resultat på 14,7, som innebär att vi har 14,7% fler ambassadörer än kritiker. Detta värde kommer vi sedan följa upp kvartalsvis för att säkerställa att vi är på rätt väg och snabbt genomföra insatser allt eftersom.

2

Attraktiv arbetsgivare	2017	2018	Mål 2019
Antal årsarbetare	103	109	-
Personalomsättning [%]	3,5	8,7	-
Sjukfrånvaro [%]	3	4	3,5
Hållbar prestationskultur [%] av medarbetare	56	47*	58
Ledarskaps- och kommunikationsindex [%]	74	71**	80
Employer Net Promoter Score (eNPS) [%]	e.t.	14,7	25

*Jämförelseindexet är framtaget av forsknings- och utvecklingsföretaget Agerus resultat av mångårig forskning och tillämpning av företagets metod för bättre prestation, effektivitet och hälsa.

**En försämring från föregående år kan bero på det stora förändringsarbete som har inletts. Ett gemensamt arbete med affärsplanen, en omfattande ledarutbildning samt värdegrundsarbetet är strategiska satsningar som syftar att förbättra detta resultat 2019.

Jämställdhet & mångfald

Vår verksamhet präglas av uppfattningen att alla har och ska tillförsäkras lika villkor, rättigheter och möjligheter, oavsett olikheter. Detta återspeglas i vår dagliga verksamhet och vid rekryteringar. Ovälkomna uppträdanden, exempelvis sexuella trakasserier eller annan kränkande särbehandling, ska omedelbart rapporteras, utredas och lämpliga åtgärder ska vidtas, vilket följs upp i den årliga medarbetarundersökningen. Under 2018 har dessutom en ny policy med riktlinjer och rutiner för hantering av kränkande särbehandling antagits. Där tydliggörs vad den drabbade ska göra, vilket ansvar respektive chef samt HR-avdelningen har, hur utredningen ska gå till samt vilka åtgärder som ska göras enligt plan.

Ett arbete kring en ny lönestrategi har initierats där en strukturerad lönemodell ska tas fram som ska upplevas som mer rättvis. Under året har en lönebenchmark mot branschen och länsförsäkringsgruppen gjorts, samt en lönekartläggning. Arbetet ska sedan sammanställas och kalibreras innan löneprocessen för 2019 startas.

Könsfördelning	2016	2017	2018
Kvinnor/män i styrelse [%]	50/50	62/38	62/38
Kvinnor/män i ledningen [%]	45/55	28/72	28/72
Kvinnor/män totalt [%]	56/44	56/44	54/46

M

Projekt KUL(tur)-resan

Hela bolaget arbetade tillsammans med Glada Hudik-teaterns pedagoger under fyra workshops för att tillsammans sätta upp och genomföra en teaterföreställning.

Syftet med projektet var att skapa mod, gemenskap och glädje samt att komma närmare varandra. Det är en förutsättning för att nå de resultat vi vill i vår verksamhet. Vi ska skapa en arbetsplats som är kreativ, effektiv och engagerande och som bidrar till vår vision. "Vi ska vara det mest omtyckta bolaget i vårt län".

4. Digital transformering

Vi ska leverera tjänster som är lättillgängliga, enkla och effektiva för våra kunder. Vår utmaning ligger i att utvecklas i takt med kundernas behov och förväntningar och därför måste vi lyssna på våra kunder, kommunicera på deras villkor och vara tillgängliga när och på det sätt de förväntar sig. De digitala kanalerna hamnar allt mer i centrum i kundmötet vilket ger oss och våra kunder en möjlighet att mötas på ett effektivt sätt.

Digitaliseringen är för oss en väldigt viktig hållbarhetsfråga då den berör både sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter. Med digitala verktyg och fokus på utveckling kan vi bli mer resurseffektiva och säkra vår plats på marknaden som en relevant aktör.

För våra medarbetare märks detta i det dagliga arbetet. Roller förändras och arbetsuppgifter automatiseras med målsättningen att vi ska få mer tid till relevanta och effektiva kundmöten. Behov av nya roller och kompetenser uppstår. Det mänskliga mötet kommer att finnas kvar, men det kommer att förändras. Ett tydligt och aktuellt exempel är projekt EMMA (vilket refererar till programvaror inom marketing automation som stödjer marknadsförings- och säljprocesser) där vi tillsammans med andra bolag i länsförsäkringsgruppen skapar kundresor baserade på kundernas specifika och ofta personliga behov. I projektet använder vi den kunddata vi har och arbetar med datadrivna kundinsikter och kundanalyser. Dessa digitala verktyg gör det möjligt för oss att informera våra kunder i rätt tid och på rätt sätt, vilket kan leda till ökad försäljning och utvecklade kundrelationer.

5. Skadeförebyggande

Varje år inträffar ett stort antal skador som orsakar lidande och kostnader för våra kunder. Vi anser att det är vårt ansvar som försäkringsbolag att verka för att förebygga dessa, och vi vet att den bästa skadan är den som aldrig händer. Genom att arbeta skadeförebyggande kan vi bidra positivt ur såväl ekonomisk som miljömässig och social synpunkt. Vi lägger därför stor vikt vid våra skadeförebyggande aktiviteter och har tagit fram en långsiktig strategi för detta område.

Vi utför löpande och behovsanpassade trygghetsgenomgångar hos våra privatkunder. För företags- och lantbrukarskador genomför vi varje år ett stort antal skadeförebyggande besiktningar för att reducera risken för bränder och andra skador. Utöver dessa trygghetsgenomgångar och besiktningar har vi dessutom gjort nästan 107 000 digitala utskick under året med viktig information till våra kunder avseende bland annat vattenfelsbrytare, snötryck på tak, iskunskap och lavinrisk, skadedjur och ohyra, brandsäkerhet samt trafiksäkerhet. Varje år genomför vi även mer än 100 besiktningar av produkter på marknaden som kan orsaka skada för våra kunder. Vi verkar därmed genom att framställa regressanspråk för att få bort dem från marknaden.

n

Skadeförebyggande åtgärder	2017	2018
PRIVATKUNDER		
Genomförda Trygghetsgenomgångar	212	60*
FÖRETAGSKUNDER		
Skadeförebyggande besiktningar	144	100
LANTBRUKSKUNDER		
Skadeförebyggande besiktningar	61	50

*Ausaknad av resurs under större delen av året.

Naturskador

2018 har varit ett ovanligt skadedrabbat år då våra kunder drabbades av snötryck och läckage på vintern, höga flöden på våren samt torka och bränder på sommaren. Bara i Jämtland inträffade under sommaren ett 80-tal bränder, och vi ser att detta inte kommer att tillhöra ovanligheterna framöver i takt med att klimatförändringarna accelererar. På en nationell nivå ser vi att antalet naturskador som beror på ett förändrat klimat ökar för alla länsförsäkringsbolag. Det gäller allt från översvämningar till stormar och bränder. Dessa händelser blir ofta väldigt kostsamma och besvärliga för oss och våra kunder. Vi har därför ett stort fokus på att öka kunskapen om klimatförändringarna och dess konsekvenser. Varje bolag i länsförsäkringsgruppen har varsin naturskadesamordnare som tillsammans följer och analyserar utvecklingen av naturskador, samverkar med lokala aktörer samt föreslår proaktiva åtgärder för att begränsa effekten av skadorna.

Brandsäkerhet

I det skadeförebyggande arbetet har vi identifierat att vi ska arbeta med att förebygga bränder och vattenskador i vårt län som ett viktigt bidrag till klimatet och naturen. Bränder är inte bara förödande för våra kunders trygga vardag utan är även kostsamma och har en allvarlig miljöpåverkan. En villabrand motsvarar ungefär fem varv runt jorden med en bil i koldioxidutsläpp. Varje år tillgodoser vi därför våra kunder med ett stort antal brandsläckare och brandvarnare.

Hälso- och säkerhetsfrämjande rådgivning

När det gäller förebyggande av fysisk och psykisk ohälsa erbjuder vi, via vår sjukvårdsförsäkring, personligt samtalsstöd samt webbtjänster med rådgivning för en mer hälsosam livsstil så som exempelvis kostråd och rökavvänjning. Dessa tjänster ger lättillgängliga och snabba tips och kan även fånga upp om någon kund behöver mer hjälp. Vi arbetar även med livsstilsrelaterad upplysning och utbildning av yrkeschaufförer för att förebygga och undvika trafikskador till följd av t.ex. bristande sömn och mobilanvändning.

För första året genomförde vi under 2018 Sveriges största brandövning tillsammans med de andra 22 länsförsäkringsbolagen. Idén föddes med vetskapen om den dåliga brandberedskapen i svenska hem och syftar till att öka kunskapen och beredskapen för en möjlig brand i hemmet. Hundra personer dör årligen i bränder, och detta är något som vi med Sveriges största brandövning vill ändra på - tillsammans.

M

Miljöfarligt avfall

För att rensa bort metallskrot och annat miljöfarligt avfall från landsbygden erbjöd vi våra kunder som tecknat vår lantbruksförsäkring hämtning av avfall i samarbete med Håll Sverige Rent. Under 2018 har vi rensat landsbygden i Jämtland och Härjedalen från 228 ton lantbruksskrot och nästan 13 ton farligt avfall.

Hämtat avfall	2017 [ton]	2018 [ton]
Bekämpningsmedel	0,14	0,00
Spillolja	14,53	10,58
Oljefilter	0,80	0,27
Lysrör	0,20	0,13
Färgavfall	0,22	0,77
Lantbruksskrot	289,00	228,00
Däck/gummi	7,44	0,63
Plast	269,88	203,00
Övrigt farligt avfall	2,07	0,93

6. Leverantörer och inköp

Vår vision om hållbart företagande sträcker sig vidare utanför vårt eget företags gränser. Att i största möjliga mån säkerställa en hållbar leverantörskedja är väsentligt för att vi ska kunna leverera trygga och kvalitativa tjänster till våra kunder. Detta innebär att vi tar ansvar för att våra största leverantörer har en hög social standard med schyssta arbetsvillkor, en stabil ekonomi och god kreditvärdighet samt tar ansvar för den miljöpåverkan deras verksamhet ger upphov till. Vi vill att våra leverantörer delar våra värderingar och kan leva upp till vårt varumärke, både när det gäller stora inköp av tjänster och mindre inköp av varor till kontoren.

Riktlinjer för inköp

Under året har en ny policy för inköp antagits. I policyn trycker vi på att alla typer av inköp och upphandlingar av varor och tjänster inom Länsförsäkringar Jämtland ska vara så hållbara som möjligt och i först hand stödja det lokala näringslivet och dess utveckling. Med hållbara inköp menas att, miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter ska beaktas. Det gäller både de varor och tjänster som köps in samt de leverantörer som vi gör affärer med. Att i möjligaste mån göra hållbara inköp på den lokala marknaden är sammantaget det bästa för bolaget och våra kunder på sikt och är en del i att kunna uppnå vår vision att vara det mest omtyckta bolaget i vårt län.

Vårt förhållande till leverantörer och samarbetspartners regleras i våra Etiska Riktlinjer och beskriver bland annat att upphandlingen av externa tjänster ska ske utifrån affärsmässiga principer. Vi ska alltid hålla en hög affärsetik, vilket innebär att anställda inte får utnyttja sin position otillbörligt eller ta emot otillåtna gåvor eller förmåner.

Skadereparationer

Våra största leverantörer består främst av de företag som hanterar våra kunders skadereparationer. Vi har till exempel avtal med ett flertal plåtverkstäder i länet som reparerar våra kunders bilar samt entreprenörer som hanterar vattenskador och brandskador på fastigheter. Dessa leverantörer har en nära kontakt med våra kunder och

representerar därmed i hög grad Länsförsäkringar Jämtland. Att de arbetar ansvarsfullt, noggrant och resurseffektivt har en betydlig påverkan på miljön och på kostnaden för kunden. Vi ställer därför höga krav och ger tydliga instruktioner gällande sådant som materialval, reparationsmetoder och återvinning. I våra avtal framgår det att leverantören ska tillämpa gällande miljölagstiftning samt ha ett aktivt miljöarbete. Om företaget i dagsläget inte arbetar utifrån miljömål, ska de ta fram dessa innan avtalet blir giltigt. För att kontrollera att våra leverantörer uppfyller våra gällande miljökrav har vi rätt att genomföra slumpmässiga stickkontroller. Stickprover sker rutinemässigt på våra fordonsskador, inom byggsidan finns en möjlighet att förbättras.

Eftersom en viktig leverantör är de plåtverkstäder som reparerar våra kunders fordonsskador har vi tagit fram ett program för miljö- och kvalitetscertifiering som kallas Länsförsäkringars miljö och kvalitetscertifiering. Verksamheten ska enligt kraven för certifiering utvecklas i en gynnsam riktning när det gäller säkerhet, miljö, kvalitet och effektivitet. För att stimulera miljövänliga reparationer och nöjda kunder har vi sedan 2015 delat ut utmärkelsen Årets bilplåtverkstad till en verksamhet med genomgående hög kvalitet.

7. Samhällsengagemang

Som en viktig och stor aktör i Jämtland vill vi bidra till ett tryggt, hälsofrämjande och hållbart samhälle som gynnar lokala mötesplatser där allas lika värde har en central plats. Vårt samhällsengagemang ska bidra till ett hållbart och levande län. Vi ska främja satsningar som bidrar till att motverka psykisk ohälsa, aktivt engagera oss i att skapa förutsättningar för integration och mångfald i samhället samt bidra till utvecklingen av Jämtlands näringsliv. Genomgående har vi haft ett fokus på barn- och ungdomsverksamhet i vårt samhällsengagemang. För att likrikta detta arbete och bygga mer långsiktiga relationer har vi under 2018 tagit fram en ny strategi för samhällsengagemang och förtydligat kraven vi ställer på våra samarbetspartners. Länets framtid är vår framtid - och den framtiden vill och kan vi påverka. Nedan beskrivs några av de engagemang vi bidragit till under året.

Gnistan

Gnistan är en fond där eldsjälar kan söka pengar till sina idéer med syfte att underlätta integrationen av nyanlända i Sverige. Fonden startades av integrationskören The Rockin' Pots med tanken att det ska vara enkelt att söka bidrag och leda till att människor med olika bakgrund möts. Genom att vi på Länsförsäkringar Jämtland bidrar till Gnistan kan vi göra det enkelt för eldsjälar att snabbt gå från tanke till handling och utveckla länet till att bli en bättre plats.

The Game Changer

The Game Changer är ett projekt skapat av Östersunds Ishockeyklubb (ÖIK) som syftar till att få unga att röra sig mer och må bättre både psykiskt och fysiskt. Samhällstrenden tyder på att många barn och unga mår sämre, rör sig för lite och slutar tidigt med idrotten. Detta vill The Game Changer ändra genom att tillgängliggöra idrotten med moderna aktivitetsytor anpassade för alla och genom ett minskat fokus på vinster och mer på att ha kul.

Årets hållbara företag

För att stimulera hållbart företagande i länet delar vi varje år ut ett pris till årets hållbara företag. Vinnaren är ett företag som arbetar för en hållbar tillväxt för både sitt företag och sin omgivning. Företaget bygger sin verksamhet på ansvar och goda relationer, arbetar långsiktigt och integrerar de tre perspektiven social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet i sin verksamhet. År 2018 delades priset ut till Jazzköket som strävar efter ett självförsörjande kretslopp i sin restaurangverksamhet.

Klimatseminarium

Sedan 16 år tillbaka är vi med och arrangerar ett klimatseminarium i Östersund för att öka kunskapen och engagemanget kring klimatfrågorna. I år var temat "Vinst och möjligheter med omställning till förnybart". Medverkande under dagen var bland annat Maria Wetterstrand, Ola Alterå, Heidi Andersson och Staffan Lindberg. Totalt närvarade 425 besökande studenter, myndighetsrepresentanter och företagare.

Klimatråd Jämtlands län

För att stärka samverkan och utbyta erfarenheter inom klimatarbetet i Jämtlands län deltar vi i Klimatråd Jämtlands län. Klimatrådet är en plattform med aktörer från bland annat näringsliv, offentlig förvaltning och intresseorganisationer med visionen att Jämtlands län år 2030 ska vara en fossilbränslefri region och en nationellt ledande exportör av förnybar energi.

Fördelning av målgrupper och medel i vårt samhällsengagemang

Målgrupp	Fördelning (%)	Beskrivning	Exempel
Idrott och hälsa	55	Vi vill bidra till en aktiv och inkluderande miljö	The Game Changer Jämtland Basket Parasport Jämtland Härjedalen
Kultur och samhälle	20	Vi vill ha ett rikt kulturliv som gynnar livskvaliteten och samhällsutvecklingen	Gnistan Nationalmuseum Jamtli
Näringsliv	17	Vi tror på att ett starkt näringsliv bidrar till ett hållbart län	House Be Destination Vemdalen Styrelseakademien Guldgalan Nyföretagarcentrum
Skola	4	För att barn och ungdomar bidrar till vår samhällsutveckling över tid	Aktiekampen Ung Företagsamhet Årligt seminarium för fysisk aktivitet och inläring
Miljö	4	Vi vill bidra till att lämna planeten i ett bättre skick och minska våra fotspår	Klimatråd Klimatkonferens

h

8. Direkt klimat- och miljöpåverkan

Verksamhetens direkta miljöpåverkan kommer från våra inköp, resor och vår energiförbrukning på kontoret. För att minska denna påverkan har vi utformat en miljöpolicy och har som ambition att bedriva ett mer aktivt och engagerat miljöarbete. Det innebär att vi följer de miljölagar och andra krav som ställs på oss, vi utbildar våra medarbetare samt integrerar miljöaspekterna i våra dagliga relationer med kunder och samarbetspartners. Vi samverkar även med andra aktörer för att driva miljö- och klimatfrågan framåt.

Vi strävar efter att leva som vi lär. Därför är vår egen direkta miljö- och klimatpåverkan väsentlig och genom att bli en förebild i vårt län kan vi skapa värde för samhället och inspirera andra till att agera mer hållbart. Vi kan också uppfattas som en mer modern och attraktiv arbetsgivare eftersom vi tror att vår miljöpåverkan kommer att bli en allt viktigare fråga hos framtida talanger som söker sig till oss.

Inköp och energiförbrukning

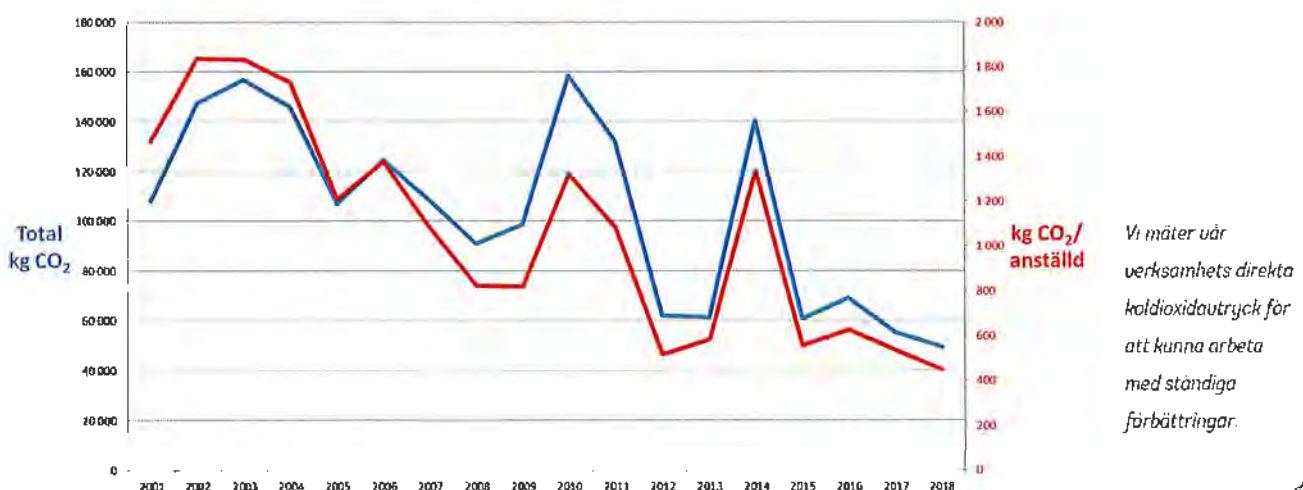
För att styra våra inköp och minska vår påverkan på miljön har vi tagit fram en inköbspolicy. I policyn framgår att inköp av varor och tjänster ska genomföras i konkurrens och på ett sätt som säkerställer bästa möjliga kvalitet. Vidare ska varor och tjänster anskaffas med minsta möjliga miljöpåverkan och till en kostnad som är mest ekonomisk fördelaktig för oss på lång sikt. Vår målsättning är att upphandling av avtal ska främja hållbar utveckling samtidigt som de ska medverka till att minska bolagets kostnader och maximera verksamhetsnyttan.

För att få en bättre förståelse av vår energiförbrukning genomfördes under 2018 en energikartläggning på kontoret. En stabil energiförbrukning under de senaste åren visar att vi har god kontroll på vår el och värmeförbrukning. Den el vi köper in till våra tre kontor är klassad som Bra miljöval av Naturskyddsföreningen, och vår fjärrvärme är nästan helt fossilfri. Vad gäller mindre inköp till våra kontor väljer vi ekologisk frukt, kaffe, städmaterial och hygienprodukter.

Resor

Trots att vi främst verkar inom länet så behöver vi ibland resa till andra delar av landet för möten och utbildningar. Därför är målsättningen att öka medvetenheten kring våra resors miljöpåverkan. Idag har vi riktlinjer kring hur vi reser men vi behöver ta fram och kommunicera en tydligare resepolicy för att öka medvetenheten kring våra resors miljöpåverkan och förändra resebeteendet. Vår ambition är att tjänsteresor ska ske på ett så miljöanpassat, ekonomiskt, effektivt och trafiksäkert sätt som möjligt. Inför varje tjänsteresa ska vi först pröva möjligheterna att minimera miljöpåverkan genom att istället använda oss av digitala möteslösningar. Det har börjat ge effekt då vi idag samverkar mer och reser mindre med hjälp av digitala möten.

Vår egen fordonsflotta består av fem poolbilar som alla är klassade som supermiljöbilar, samt ett tiotal miljöklassade förmånsbilar. Alla bilar i fordonsflottan har ett krav på maximala koldioxidutsläpp om 140 gram CO₂/km. För att underlätta användningen av hybrid- och elbilar har vi sedan tidigare installerat fjorton laddstolpar i vårt garage.

Klimatpåverkan

Vårt övergripande miljömål är att minska utsläppen av växthusgaser. Vi följer därför årligen upp CO₂ utsläppen som vår egen verksamhet genererar. Figuren ovan visar att vi har en positiv trend sedan uppföljningen påbörjades år 2001. Av den totala miljöpåverkan i form av CO₂ utsläpp är 66 % den klimatpåverkan som våra flygresor genererar. Man kan tydligt se topparna 2010 och 2014 då vi genomförde gemensamma utlandsresor med bolaget.

Vår egen direkta klimatpåverkan i form av koldioxidavtryck från den egna verksamheten har under 2018 minskat med ca 10 %. Den största anledningen till detta är att flygresorna minskade med ca 5 %.

För att förbättra oss ytterligare kommer vi att under 2019 investera i vidareutbildning för våra medarbetare inom miljö och hållbarhet, och framåt kommer vi att satsa ännu mer på våra kunders medvetandegörande.

Resultat och ekonomisk ställning

Premier

Premieinkomsten brutto uppgår till 509,3 (496,8) Mkr vilket är högre än föregående år. Den faktiska ökningen i premieinkomst jämfört med 2017 består både av premiejusteringar och av beståndsförändringar. Sammanlagd premieinkomst brutto framgår av följande tabell (Mkr).

Premieinkomst brutto	2018	2017
Direkt försäkring		
Hem, villa, villahem, fritidshus, båt	103,4	98,1
Företag, lantbruk, fastighet	147,2	142,4
Motorfordon	134,8	132,2
Trafik	69,4	70,3
Olycksfall	19,2	18,7
Summa direkt försäkring	474	461,7
Mottagen återförsäkring	35,3	35,1
Summa egen affär	509,3	496,8

Ersättningen för premier för avgiven återförsäkring uppgick till -50,5 (-48,9) Mkr och premieintäkten för egen räkning uppgick till 453,4 (436,2) Mkr.

Marknad

Förändringarna i Länsförsäkringar Jämtlands försäkringsbestånd framgår av nedanstående tabell.

Antal försäkringar	2018	2017
Hem, villa, villahem, fritidshus, båt	43 286	42 835
Företag, lantbruk, fastighet	14 870	14 812
Motorförsäkring	78 824	78 214
Olycksfall	15 576	15 077
Summa direkt försäkring	152 556	150 938
Liv	29 356	28 275
Djur	28 392	28 379
Summa förmedlad försäkring	57 748	56 654
Summa direkt och förmedlad försäkring	210 304	207 707

Skador

Skadekostnaden brutto uppgick till 388,0 (350,2) Mkr. I denna kostnad ingår skaderegleringskostnader med 28,1 (34,0) Mkr. Återförsäkrars andel av skadekostnaden var 50,8 (-9,1) Mkr. Skadekostnaden netto blev 337,3 (341,1) Mkr. Den ökade skadekostnaden brutto jämfört med föregående år beror på sommarens skogsbränder. Efter avräkning av återförsäkrars andel är skadekostnaden för skogsbränderna 9,0 Mkr.

Skadeprocenten totalt f.e.r. uppgick till 74,4 (78,2) procent. Skadeprocenten f.e.r. exklusive skadelivräntor blev 72,4 % (77,1%) och för den direkta affären f.e.r. blev skadeprocenten 73,0 % (75,0 %). Den genomsnittliga skadeprocenten för den direkta affären under den senaste femårsperioden uppgår till 76,3 (76,8) procent. Länsförsäkringar Jämtlands skadefrekvens totalt 2018 för den direkta affären blev 119 (104) skador per 1 000 försäkringar.

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oreglerade skador f.e.r i den direkta affären resulterade i ett totalt avvecklingsresultat om 9,7 (6,1) Mkr, vilket har minskat årets skadekostnad. Exklusive skadelivräntor är avvecklingsresultatet f.e.r i den direkta affären 17,1 Mkr (10,4 Mkr). Det totala avvecklingsresultatet f.e.r, inklusive mottagen återförsäkring, är 17,9 (0,9) Mkr. Det totala avvecklingsresultatet f.e.r exklusive skadelivräntor är 25,3 (5,2) Mkr.

Kapitalförvaltning

Den direkta kapitalavkastningen efter avdrag för kostnader uppgick till 17,3 (7,4) Mkr. Orealiserade värdeförändringar netto i placeringstillgångarna blev sammantaget 78,2 (195,3) Mkr. Den totala kapitalavkastningen uppgick till 95,6 (202,8) Mkr.

Verkligt värde på Länsförsäkringar Jämtlands placeringstillgångar, inklusive likvida medel, uppgick vid verksamhetsårets slut till 2 742,0 (2 603,9) Mkr enligt följande struktur (Mkr).

	2018		2017	
	Verkligt värde	Andel %	Verkligt värde	Andel %
Byggnader och mark	93,8	3	92,8	4
Aktier i intressebolag	6,5	0	6,5	0
Aktier och andelar	1 814,9	66	1 726,8	66
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646,4	24	644,3	25
Lån m.m.	0,1	0	0,1	0
Summa placeringstillgångar exkl. likvida medel	2 561,7		2 470,5	
Likvida medel	180,3	7	133,4	5
Summa placeringstillgångar inkl. likvida medel	2 742,0	100	2 603,9	100

Resultat

Försäkringsrörelsens tekniska resultat i koncernen uppgick till 46,8 (26,9) Mkr. Totalkostnadsprocenten uppgick till 93,2 (96,3) %, varav skadeprocent 74,4 (78,2) % och driftkostnadsprocent 18,8 (18,1) %.

Resultat för finansrörelsen och förmedlad affär uppgick till 79,8 (188,2) Mkr. Det sammanlagda resultatet blev 126,6 (215,1) Mkr före skatt. Efter skatt uppgick årets resultat till 119,4 (166,3) Mkr.

Resultatet av årets verksamhet och den ekonomiska ställningen den 31 december 2018 för koncernen Länsförsäkringar Jämtland och moderbolaget framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande noter.

Redovisningsprinciper

Länsförsäkringar Jämtland tillämpar, från och med 2010, i sin koncernredovisning fullt ut de av EU antagna internationella redovisningsstandarder IFRS (International Financial Reporting Standards) samt tolkningar av dessa utgivna av IFRS Interpretations Committee, såsom de godkänts av EG-kommissionen för tillämpning inom EU.

Moderbolaget upprättar sin redovisning enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag samt RFR 2, Redovisning för juridiska personer. Detta innebär att moderbolaget i de flesta fall tillämpar motsvarande IFRS som i koncernredovisningen. Den största avvikelserna gäller redovisning av fastigheter.

Femårsöversikt

Uppgifterna avser koncernen.

Belopp i Mkr	2018	2017	2016	2015	2014
RESULTAT					
Premieintäkter f.e.r.	453,4	436,3	417,8	402,3	370,5
Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen	17,4	12,4	27,5	11,6	9,5
Försäkringsersättningar f.e.r.	-337,3	-341,1	-355,3	-332,6	-273,0
Driftkostnader	-85,1	-78,8	-76,8	-74,4	-75,7
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring	48,4	28,8	13,2	6,9	31,3
Återbäring	0	0	1,6	-40,0	-
Övriga tekniska kostnader	-1,6	-1,9	-2,9	-1,5	-1,8
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	46,8	26,9	11,9	-34,6	29,5
Återstående kapitalavkastning	78,2	190,3	123,8	128,0	148,1
Övriga intäkter och kostnader	1,6	-2,1	-9,1	-4,6	-7,1
Resultat före dispositioner och skatt	126,6	215,1	126,6	88,8	170,5
Årets resultat	119,4	166,3	110,7	68,2	133,3
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar verkligt värde	2 561,7	2 470,5	2 234,1	2 012,9	1 840,3
Premieinkomst f.e.r.	458,8	447,9	421,9	408,2	377,6
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r.	1 046,6	1 013,1	965,7	966,4	869,4
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 591,3	1 434,4	1 268,1	1 149,5	1 081,3
Uppskjuten skatt	240,7	280,2	231,3	215,4	201,6
S:a konsolideringskapital	1 832,0	1 714,6	1 499,4	1 364,9	1 282,9
Konsolideringsgrad i procent	399	384	355	334	340
Kapitalbas **	1 720,6	1 599,9	1 342,7		
Minimikapitalkrav (MCR) **	171,3	175,3	174,9		
Solvenskapitalkrav (SCR) **	685,2	701,2	699,6		
Nyckeltal försäkringsrörelsen					
Skadeprocent*	74,4	78,2	85,0	82,7	73,7
Driftkostnadsprocent	18,8	18,1	18,4	18,5	20,4
Totalkostnadsprocent	93,2	96,3	103,4	101,2	94,1
Kapitalavkastning i procent					
Direktavkastning	0,6	0,3	0,3	0,5	0,7
Totalavkastning	3,9	9,2	7,2	7,2	10,3

*Skadeprocent exklusive skadelivräntor i direkt och mottagen affär uppgår för 2018 till 72,4 % (77,1 %).

**Dessa nyckeltal tillkom i samband Solvens 2-regelverkets införande 2016 och har inte räknats fram tidigare.

För definition av poster i femårsöversikten se avsnittet Ord och uttryck inom skadeförsäkring.

h

Verksamhetens risker och riskhantering

Risker utgör en väsentlig del av Länsförsäkringar Jämtlands verksamhetsmiljö och affärsaktiviteter. För att hantera riskerna har Länsförsäkringar Jämtland tydligt definierade strategier och ansvarsområden tillsammans med ett starkt engagemang för riskhanteringsprocessen. Huvudsyftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskerna identifieras, att riskvärdering är oberoende och att kapitalbasen är tillräcklig i förhållande till riskerna. Detta är viktigt för att med hög säkerhet garantera utfästelser som gjorts mot kunder.

Försäkringsrisker

Länsförsäkringar Jämtlands riskportfölj bedöms vara väl balanserad. Försäkringsrisken återspeglas i Länsförsäkringar Jämtlands skadeprocent f.e.r. som för senaste femårsperioden i genomsnitt utgör 78,8 (79,0) procent. Mottagen återförsäkring innehåller till större delen svensk affär. Största enskilda risk i mottagen återförsäkring utgör den i affären ingående Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i kärnförsäkringspoolen uppgår till 550 000 euro.

Den avgivna återförsäkringsaffärens syfte är främst att minska försäkringsrisken. Länsförsäkringar Jämtlands självbehåll per risk och per skadehändelse 2018 är enligt nedanstående tabell

Självbehåll (Mkr)

	2018	2017
Brand egendom	9,0	9,0
Katastrof egendom	9,0	9,0
Ansvar egendom	2,0	9,0
Motorfordon	1,0	1,0
Trafik	1,5	1,5
Båt	0,5	0,5

För 2018 är självbehållen bortsett från ansvar egendom oförändrade jämfört med 2017.

Marknadsrisker

Marknadsrisken definieras som risken för att verkligt värde på nuvarande eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. I marknadsrisk ingår aktiekursrisk, valutakursrisk, ränterisk och fastighetsrisk.

Aktiekursrisken är den enskilt största marknadsrisken. Totala aktieexponeringen i koncernen är 1821 Mkr. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i LFAB-aktier, aktier i Humlegården Fastigheter AB och Lansa Fastigheter AB via dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB samt i aktiefonder. Genom att placera i flera olika geografiska regioner minskar den totala aktiekursrisken.

Exponering mot utländska valutor förekommer i aktiefondplaceringar i utländska aktier. Sammanlagda värdet vid årets slut var 558 Mkr. Dessa fonder noteras i SEK, men har en inbyggd valutakursrisk i och med att fonderna handlar med utländska aktier. Valutakursrisken avser företrädesvis US dollar, euro och engelska pund.

Verkligt värde på räntebärande placeringstillgångar utgjorde vid räkenskapsårets utgång 646 Mkr. Ränterisken på tillgångarna påverkar resultatet med cirka 10,3 Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån. Den genomsnittliga durationen i placeringar i räntebärande tillgångar uppgår till 1,6 år.

Exponeringen i direktägda fastigheter uppgår till totalt 94 Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika omvärldsförändringar. Risken är dock begränsad då direktägda fastigheter utgör en mindre del av placeringstillgångarna samt att fastigheter uteslutande används i den egna rörelsen.

Utöver försäkringsrisker och marknadsrisker har Länsförsäkringar Jämtland identifierat riskområdena: operativ risk, motpartsrisk, likviditetsrisk samt risker i övrig verksamhet. Ytterligare beskrivning av risker finns i not 2.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämman förfogande står balanserat resultat, kronor 855 655 539 samt årets vinst, kronor 48 101 120, tillsammans kronor 903 756 659.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att disponibla vinstmedel, kronor 903 756 659, balanseras i ny räkning.

Resultaträkning koncernen

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Tkr	Not	Koncernen	
		2018	2017
Försäkring			
Premieinkomst	3, 29	509 332	496 841
Premier för avgiven återförsäkring		-50 479	-48 938
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-5 496	-11 676
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		453 357	436 227
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	17 347	12 426
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-322 528	-343 786
Återförsäkrares andel		13 324	33 823
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-65 504	-6 422
Återförsäkrares andel		37 439	-24 708
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-337 269	-341 093
Driftkostnader	6, 27	-85 043	-78 786
Övriga tekniska kostnader	7	-1 548	-1 880
Summa försäkring		46 844	26 894
Kapitalavkastning			
Kapitalavkastning, intäkter	8	21 033	12 540
Kapitalavkastning, kostnader	9	-3 693	-5 117
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10	111 617	196 832
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	-33 381	-1 485
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-17 347	-12 426
Summa kapitalavkastning		78 229	190 344
Förmedlad affär			
Provisionsintäkter	11	48 483	40 746
Provisionskostnader	11	-46 947	-42 831
Summa förmedlad affär		1 536	-2 085
Resultat före skatt		126 609	215 153
Skatt på årets resultat	26	-7 226	-48 881
Årets resultat		119 383	166 272
Övrigt totalresultat		-	-
Summa övrigt totalresultat		-	-
Årets totalresultat		119 383	166 272

M

Resultaträkning moderbolaget

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE tkr

		Moderbolaget	
	Not	2018	2017
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring			
Premieinkomst	3, 29	509 332	496 841
Premier för avgiven återförsäkring		-50 479	-48 938
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-5 496	-11 676
		453 357	436 227
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	17 347	12 426
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring			
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-322 528	-343 786
Återförsäkrars andel		13 324	33 823
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-65 504	-6 422
Återförsäkrars andel		37 439	-24 708
		-337 269	-341 093
Driftkostnader	6, 27	-85 087	-78 830
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring		48 348	28 730
Övriga tekniska kostnader	7	-1 548	-1 880
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring		46 800	26 850

ICKE-TEKNISK REDOVISNING

Kapitalförvaltning			
Kapitalavkastning, intäkter	8	25 035	16 542
Kapitalavkastning, kostnader	9	-3 693	-5 117
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10	50 815	138 618
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	-33 381	-1 485
Kapitalförvaltningens resultat		38 776	148 558
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-17 347	-12 426
Återstående kapitalavkastning		21 429	136 132
Övriga intäkter och kostnader	11	1 536	-2 085
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		69 765	160 897
Bokslutsdispositioner			
Avsättning säkerhetsreserv		-	-26 659
Avsättning till periodiseringsfond		-13 895	-
Lämnade koncernbidrag		-4 002	-4 002
Överavskrivningar		362	175
Resultat före skatt		52 230	130 411
Skatt på årets resultat	26	-4 129	-30 248
Årets resultat		48 101	100 163

Rapport över totalresultat för moderbolaget (tkr)	2018	2017
Årets resultat	48 101	100 163
Övrigt totalresultat	-	-
Årets totalresultat	48 101	100 163

h

Resultatanalys moderbolaget

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat, tkr	Totalt 2018	Olycksfall och sjuk	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motor-fordon	Trafik	Summa direkt försäkring	Mottagen åter-försäkring
Premieintäkt f.e.r. (not RA 1)	453 357	17 531	97 743	113 578	132 552	57 233	418 637	34 720
Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen	17 347	1 042	892	1 339	973	9 204	13 450	3 897
Försäkringsersättningar f.e.r. (not RA 2)	-337 269	-10 981	-76 875	-83 530	-97 810	-43 914	-313 110	-24 159
Driftkostnader	-85 087	-5 256	-20 420	-29 133	-19 136	-10 766	-84 711	-376
Övriga tekniska kostnader	-1 548					-1 548	-1 548	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	46 800	2 336	1 340	2 254	16 579	10 209	32 718	14 082
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat 2017	26 850	-4 785	17 258	19 826	-4 075	-2 967	25 257	1 593
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto	21 886	2 229	-3 400	2 544	3 863	8 487	13 723	8 163
Återförsäkrars andel	-3 989	297	-	-910	-685	-2691	-3 989	-
Avvecklingsresultat f.e.r.*	17 897	2 526	-3 400	1 634	3 178	5 796	9 734	8 163
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring								
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-213 127	-8 859	-50 252	-58 011	-61 630	-32 158	-210 910	-2 217
Oreglerade skador	-1 112 554	-84 304	-47 347	-131 874	-26 913	-501 103	-791 541	-321 013
Summa försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring	-1 325 681	-93 163	-97 599	-189 885	-88 543	-533 261	-1 002 451	-323 230
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	279 066	10 695	-	46 348	159	221 864	279 066	-

* Avvecklingsresultat exklusive skadelivräntor uppgår till 17 149 tkr.

Noter till resultatanalys

NOT RA 1, tkr	Totalt 2018	Olycksfall och sjuk	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motor- fordon	Trafik	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	509 332	19 202	103 413	147 171	134 843	69 423	474 052	35 280
Premier för avgiven återförsäkring	-50 479	-1 503	-3 414	-31 361	-1 253	-12 948	-50 479	-
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-5 496	-168	-2 256	-2 232	-1 038	758	-4 936	-560
Premieintäkt f.e.r.	453 357	17 531	97 743	113 578	132 552	57 233	418 637	34 720

NOT RA 2, tkr	Totalt 2018	Olycksfall och sjuk	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motor- fordon	Trafik	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Utbetalda försäkrings- ersättningar före avgiven återförsäkring	-322 528	-13 027	-62 868	-67 346	-109 210	-47 869	-300 320	-22 208
Återförsäkrares andel	13 324	183	0	641	2 919	9 581	13 324	-
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	-65 504	420	-14 007	-58 372	12 085	-3 679	-63 553	-1 951
Återförsäkrares andel	37 439	1 443	0	41 547	-3 604	-1 947	37 439	-
Försäkringsersättning f.e.r.	-337 269	-10 981	-76 875	-83 530	-97 810	-43 914	-313 110	-24 159

M

Rapport över finansiell ställning

tkr	Not	Koncern 2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Andra immateriella anläggningstillgångar	12	3 892	5 190
Rörelsefastigheter	13	76 829	77 338
Förvaltningsfastigheter	13	17 000	15 500
Materiella anläggningstillgångar	19	4 899	6 851
Placeringar i intresseföretag	14, 28	6 469	6 469
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	23,24,25	279 066	241 627
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	18	174	166
Aktier och andelar	15,18	1 814 865	1 726 782
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16,18	646 402	644 257
Fordringar avseende direkt försäkring	17	198 297	193 606
Fordringar avseende återförsäkring		6 972	11 792
Övriga fordringar		3 558	11 645
Förutbetalda anskaffningskostnader	20	22 989	21 629
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		14 326	13 907
Likvida medel		180 288	133 434
SUMMA TILLGÅNGAR		3 276 026	3 110 193

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Balanserade vinstmedel		1 471 881	1 268 108
Årets resultat		119 383	166 272
Eget kapital	21	1 591 264	1 434 380
Försäkringstekniska avsättningar	22-25	1 325 681	1 254 681
Avsättning för uppskjuten skatt	26	240 712	280 157
Övriga avsättningar		1 569	1 405
Skulder avseende direkt försäkring		12 396	16 295
Övriga skulder		41 091	57 410
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		63 313	65 865
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 276 026	3 110 193

M

Balansräkning

tkr		Moderbolaget	
		2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR	Not		
Andra immateriella tillgångar	12	3 892	5 190
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	13	77 138	77 692
Placeringar i koncern- och intresseföretag	14,28	229 256	211 032
Andra finansiella placeringstillgångar			
- Aktier och andelar	15,18	1 328 622	1 299 841
- Obligationer och räntebärande värdepapper	16,18	646 402	644 257
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	18	174	166
Summa		2 281 592	2 232 988
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	22-25	279 066	241 627
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	17	198 297	193 606
Fordringar avseende återförsäkring		6 972	11 792
Övriga fordringar		3 549	11 636
Summa		208 818	217 034
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	19	4 899	6 851
Kassa och bank		179 891	133 038
Summa		184 790	139 889
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Förutbetalda anskaffningskostnader	20	22 989	21 629
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		14 326	13 907
Summa		37 315	35 536
SUMMA TILLGÅNGAR		2 995 473	2 872 264

M

Balansräkning, forts.

tkr		Moderbolaget	
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	Not	2018-12-31	2017-12-31
Eget kapital	21		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Reservfond		8 850	8 850
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst		855 656	755 493
Årets resultat		48 101	100 163
Summa		912 607	864 506
Obeskattade reserver			
Utgjänningsfond		22 260	22 260
Säkerhetsreserv		458 494	458 494
Periodiseringsfond		34 175	20 280
Överavskrivningar		-	362
Summa		514 929	501 396
Försäkringstekniska avsättningar			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	22	213 127	207 631
Oreglerade skador	23,24,25	1 112 554	1 047 050
Summa		1 325 681	1 254 681
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Avsättning för uppskjuten skatt	26	131 588	136 630
Övriga avsättningar		1 569	1 405
Summa		133 157	138 036
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		12 396	16 295
Övriga skulder		29 621	27 716
Skulder koncernföretag		3 784	3 785
Summa		45 801	47 796
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		63 298	65 850
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 995 473	2 872 264

h

Rapport över förändringar i eget kapital

Koncernen, tkr	Balanserade vinstmedel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning 2017-01-01	1 157 361	110 747	1 268 108
Omföring av föregående års resultat	110 747	-110 747	-
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat *		166 272	166 272
Årets övriga totalresultat		-	-
S:a årets totalresultat		166 272	166 272
Utgående eget kapital 2017-12-31	1 268 108	166 272	1 434 380

Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning 2018-01-01	1 268 108	166 272	1 434 380
Effekt upplösning uppskjuten skatt intressebolag *	30 296		30 296
Effekt ändrad skattesats till 20,6% **	7 205		7 205
Justerat ingående eget kapital	1 305 609	166 272	1 471 881
Omföring av föregående års resultat	166 272	-166 272	-
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat **		119 383	119 383
Årets övriga totalresultat		-	-
S:a årets totalresultat		119 383	119 383
Utgående eget kapital 2018-12-31	1 471 881	119 383	1 591 264

Moderbolaget, tkr	Bundet kapital	Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2017-01-01	8 850	688 442	67 051	764 343
Disposition av 2016 års resultat		67 051	-67 051	-
Årets resultat			100 163	100 163
Utgående eget kapital 2017-12-31	8 850	755 493	100 163	864 506
Ingående eget kapital 2018-01-01	8 850	755 493	100 163	864 506
Disposition av 2017 års resultat		100 163	-100 163	-
Årets resultat **			48 101	48 101
Utgående eget kapital 2018-12-31	8 850	855 656	48 101	912 607

* Uppskjuten skatt har tidigare år felaktigt redovisats på övervärden i intressebolag. Effekten 2017 på posten *Skatt på årets resultat* och *Årets resultat* är 12 587 tkr.

** Sveriges riksdag har beslutat från 1 januari 2019 att sänka bolagsskatten från 22 % till 20,6% i två steg. Länsförsäkringar Jämtland har i bokslutet redovisat den uppskjutna skatteeffekten på temporära skillnader utifrån skattesats 20,6 %. Effekten på årets resultat är 9 153 tkr i koncernen och 8 943 tkr i moderbolaget.

Se not 21 för ytterligare information och uppdelning bundet och fritt eget kapital i koncernen.

de

Kassaflödesanalys (indirekt metod)

tkr	Not	Koncernen 2018	2017	Moderbolaget 2018	2017
Den löpande verksamheten					
Resultat före skatt och bokslutsdispositioner		126 609	215 153	69 765	160 897
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	KA 1	-52 364	-154 539	4 480	-100 371
Betald skatt		-1 997	-1 872	-1 997	-1 872
Utbetalda räntor		7 540	-	7 540	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av tillgångar och skulder		79 788	58 742	79 788	58 654
Förändring i finansiella placeringstillgångar		-13 491	-42 815	-31 715	-13 033
Förändring av rörelsefordringar		827	-11 358	827	-11 358
Förändring av rörelseskulder		-19 816	32 121	-1 593	2 427
Kassaflöde från den löpande verksamheten		47 308	36 690	47 307	36 690
Investeringsverksamheten					
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-832	-716	-832	-716
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		378	2 124	378	2 124
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-454	1 408	-454	1 408
Finansieringsverksamheten					
		-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-	-	-	-
Årets kassaflöde		46 854	38 098	46 853	38 098
Likvida medel vid periodens början		133 434	95 336	133 038	94 940
Likvida medel vid periodens slut		180 288	133 434	179 891	133 038
Not KA 1					
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet					
Avskrivningar		5 559	5 895	5 603	5 851
Realiserade värdeförändringar		-5 388	-4 849	-5 388	-4 849
Orealiserade värdeförändringar		-78 309	-195 347	-17 507	-137 133
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r		33 561	42 828	33 561	42 828
Netto övriga upplupna kostnader och intäkter		-329	-2 538	-4 331	-6 540
Övriga justeringar		-7 458	-528	-7 458	-528
Summa:		-52 364	-154 539	4 480	-100 371

44

Noter till de finansiella rapporterna

Företagsinformation

Denna års- och koncernredovisning omfattar kalenderåret 2018 och avges per den 31 december 2018. Den avser Länsförsäkringar Jämtland, ömsesidigt skadeförsäkringsbolag med säte i Östersund. Adressen till huvudkontoret är Prästgatan 18, Östersund och organisationsnummer är 593200-1828. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 19 mars 2019. Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställande på stämman den 10 maj 2019. Koncernens huvudsakliga verksamhet beskrivs i förvaltningsberättelsen.

NOT 1 Redovisningsprinciper

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, med de avvikelser som anges i avsnittet Moderbolagets redovisningsprinciper.

Om inte annat anges, avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget. Samtliga beloppsuppgifter anges i tkr, avrundade till närmaste tusental, om inte annat framgår.

Överensstämmelse med normgivning och lag

De finansiella rapporterna och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med av EU antagna internationella redovisningsstandarder International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningar av dessa utgivna av IFRS Interpretations Committee, såsom de antagits av EU. Därutöver tillämpas också Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskriften 2016:13 och 2017:17 samt rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner från Rådet för finansiell rapportering.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättande av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Ledningens bedömningar och uppskattningar är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa bedömningar och uppskattningar.

Bedömningar och uppskattningar ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Nya och ändrade standarder och tolkningar

Nya och ändrade standarder och tolkningar som trätt i kraft bedöms inte haft någon väsentlig inverkan på Bolagets finansiella rapporter 2018.

IFRS 9 Finansiella instrument utfärdades den 24 juli 2014 och ska ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 innehåller nya principer för hur finansiella tillgångar ska klassificeras och värderas. Avgörande för i vilken värderingskategori en finansiell tillgång hänför sig till avgörs av dels företagets syfte med innehavet av tillgången (d.v.s. företagets "affärsmodell") dels den finansiella tillgångens kontraktssenliga kassaflöden. Den nya standarden innehåller även nya regler för nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar som innebär att den tidigare "incurred loss-metoden" ersätts av en ny så kallad "expected loss-metod" samt för säkerhetsredovisning.

IFRS 9 ska tillämpas för räkenskapsåret som påbörjas 1 januari 2018 men i september 2016 publicerade IASB ett tillägg till IFRS 4 som ger ett försäkringsbolag som uppfyller kriterierna för tillämpning möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9. Tillämpningen av IFRS 9 får i enlighet med tillägget skjutas upp till dess att försäkringsbolaget

börjar tillämpa IFRS 17 Insurance Contracts eller senast 1 januari 2022. Länsförsäkringar Jämtland har valt att utnyttja möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9 från och med 1 januari 2018 då IFRS 9 annars skulle ha trätt i kraft.

IFRS 15 Revenue from contracts with customer utfärdades den 28 maj 2014 ersätter IAS 18 Intäkter och IAS 11 Entreprenadavtal. IFRS 15 innebär en modell för intäktsredovisning för nästan alla inkomster som uppkommer genom avtal med kunder, med undantag för leasingavtal, finansiella instrument och försäkringsavtal. Grundprincipen för intäktsredovisning enligt IFRS 15 är att ett företag ska redovisa en intäkt på det sätt som återspeglar överföringen av den utlovade varan eller tjänsten till kunden, till det belopp som företaget förväntar sig rätt att erhålla i utbyte mot varan eller tjänsten. En intäkt redovisas då kunden erhåller kontroll över varan eller tjänsten. Det finns betydligt mer vägledning i IFRS 15 för specifika områden och upplysningskraven är omfattande. IFRS 15 är tillämplig för räkenskapsår som börjar 1 januari 2018 eller senare. Länsförsäkringar Jämtlands intäktsredovisning har inte påverkats av förstagångstillämpningen av IFRS 15.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

Vid upprättandet av Bolagets finansiella rapporter per 31 december 2018 finns det standarder och tolkningar som publicerats av International Accounting Standards Board (IASB) men ännu ej trätt i kraft. Nedan beskrivs de nya och ändrade standarder och tolkningar som bedöms att kunna få påverkan på Bolagets finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången.

IASB publicerade i maj 2017 den nya redovisnings-standard **IFRS 17** Försäkringsavtal som ska ersätta den befintliga standarden IFRS 4 Försäkringsavtal. Standarden förväntades ursprungligen tillämpas från och med den 1 januari 2021 men IASB beslutade preliminärt i november 2018 att senarelägga ikraftträdandet av standarden med ett år. Standarden förväntas därmed tillämpas från och med den 1 januari 2022 med ett tillhörande jämförelseår enligt samma principer. Vid övergång ska IFRS 17 tillämpas retroaktivt. Om det inte är genomförbart ska användare tillämpa en av två förenklingsmetoder: "den modifierade retroaktiva metoden" eller "verkligt värde-metoden".

Syftet med standarden är att öka jämförbarheten och transparensen i redovisningen av försäkringsavtal. Vidare syftar standarden till att eliminera brister och motsägelser i den befintliga metodiken genom att tillhandahålla ett principbaserat regelverk för redovisning samt öka upplysningskraven. IFRS 17 förändrar värderingen och presentationen av försäkringsåtaganden.

Jämfört med nuvarande redovisningsstandard IFRS 4 är definitionen av betydande försäkringsrisk i ett försäkringsavtal i allt väsentligt densamma enligt IFRS 17. De mest väsentliga förändringarna är att försäkringsavtal ska värderas till dess nuvärde baserat på aktuella antaganden och uppskattningar som omvärderas i varje rapportperiod, samt mer omfattande krav på hur försäkringsavtal ska aggregeras och presenteras. Rapport över resultat och övrigt totalresultat kommer framgent att bestå av ett finansresultat från försäkringsavtal och ett resultat från försäkringstjänster, där intäkter redovisas i takt med att försäkringsskyddet tillhandahålls. Avtal som initialt bedöms vara förlustavtal ska redovisas direkt i resultaträkningen. Rapport över finansiell ställning förändras till att minst inkludera tillgångar för försäkringsavtal och skulder för försäkringsavtal. I båda rapporterna ska utgivna försäkringsavtal redovisas separat från avgivna försäkringsavtal.

Den nya standarden föreskriver två redovisningsmetoder för försäkringsavtal som är aktuella för Länsförsäkringar Jämtland och den initiala bedömningen är att företaget kommer använda sig av den förenklade redovisningsmetoden, premiefördelningsmetoden, i och med att löptiden för försäkringsskyddet i all väsentlighet är eller understiger ett år för försäkrings-avtalen. Premiefördelningsmetoden är kassaflödesbaserad och värderar skuld för återstående försäkringsskydd baserat på avtalade och faktiskt mottagna premier. På grund av osäkerheten kring tillämpningen av standarden i Sverige har länsförsäkringar Jämtland ännu inte analyserat de kvantitativa effekterna av IFRS 17 på företagets finansiella rapporter. Med syfte att säkerställa implementeringen av IFRS 17 driver Länsförsäkringar Jämtland ett gemensamt projekt med övriga 22 länsförsäkringsbolag inkluderande tolkningar och principval samt krav på gemensamma IT-system. Via projektet förs en aktiv dialog med Finansinspektionen genom de diskussionsmöten med branschen som Finansinspektionen initierat. Finansinspektionen har ännu inte fastställt hur implementeringen av standarden ska ske i juridisk person eller i koncernredovisningen för onoterade försäkringsföretag i Sverige.

Standarden är ännu inte antagen av EU och IASB genomför för närvarande ett arbete för att fastställa eventuella förändringar gällande utformningen av standarden. Den nya standarden kan komma att påverka Bolagets finansiella rapportering men omfattningen av påverkan har ännu inte analyserats och kvantifierats.

IFRS 16 leasingavtal som ersätter IAS 17 tillämpas från räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2019 eller senare. IFRS 16 innebär att leasetagare ska redovisa leasingavtal i balansräkningen och kommer därmed att få större balansomslutning vilket påverkar nyckeltal och avkastning på totala tillgångar. Länsförsäkringar Jämtland har analyserat effekten av IFRS 16 på bolagets redovisning utifrån de lätttnadsregler som tillämpas (leasingavtal med avtalstid på max 1 år och/eller under beloppet 5 000 US-dollar behöver inte redovisas enligt IFRS 16). Bolaget konstaterar utifrån tillämpade lätttnadsregler att det inte finns några väsentliga leasingavtal som ska redovisas enligt IFRS 16.

Transaktioner i utländsk valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer som bolagen bedriver sin verksamhet. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen.

Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen samt förmedlad liv- och bankaffär. Kapitalavkastningen inkluderar realiserade värdförändringar.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f e r samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f e r under året. Använda räntesatser för beräknad kapitalavkastning utgörs av medelvärdet för en sjuårig respektive tioårig statsobligation de senaste fem åren för olycksfalls- och trafikaffär samt av medelvärdet för 90-dagars statsskuldsväxlar för övrig affär. Vid låga räntenivåer kan anpassning av dessa värden ske för att motsvara en rimlig avkastning över tid beaktat kapitalförvaltningens förväntade avkastning. I bokslutet 2018 är anpassningen +1 % på ovanstående räntenivåer.

Konsolideringsprinciper

Dotterbolag

Dotterbolag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röst-berättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterbolag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder och eventalförpliktelser. Det koncernmässiga anskaffningsvärdet fastställs genom en förvärvsanalys i anslutning till förvärvet. I analysen fastställs dels anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen, dels det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och eventalförpliktelser. Anskaffningsvärdet för dotterbolagsaktierna respektive rörelsen utgörs av summan av de verkliga värdena per förvärvsdagen för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder och för emitterade eget kapitalinstrument som lämnats som vederlag i utbyte mot de förvärvade nettotillgångarna. Förvärvsrelaterade kostnader vid rörelseförvärv redovisas enligt IFRS 3 som kostnader i resultaträkningen i de perioder då de uppkommer och tjänsterna erhålls. Vid rörelseförvärv där anskaffningskostnaden överstiger nettovärdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt

eventualförpliktelser, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ redovisas denna direkt i resultaträkningen.

Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen. Vanligtvis genom andelsinnehav 20-50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen.

Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och realiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, samt koncernbidrag elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Realiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget.

Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som realiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal

Dessa intäkter behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster

Länsförsäkringar Jämtland erbjuder och förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter och kostnader. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, dvs. när tjänsten utförts.

Ränteintäkter

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

Finansiella instrument

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar och skulder tas upp i balansräkningen när Länsförsäkringar Jämtland blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger. Detta gäller även då faktura ännu inte mottagits. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av finansiell tillgång. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto. För alla räntebärande finansiella instrument, även de som värderas till verkligt värde, redovisas faktiska ränteintäkter och räntekostnader. Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen, består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader, t.ex. courtage för dessa instrument, kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader. Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 18.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Länsförsäkringar Jämtland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier och obligationer) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat, förutom i de fåtal fall när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t.ex. LFAB ingår i denna utvärdering.

Det är därför Länsförsäkringar Jämtlands bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Jämtland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen förutom (i) när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och (ii) när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer och räntebärande papper.

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov provas regelbundet.

Redovisning av affärshändelser

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde redovisas efter anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Anskaffningsvärdet för placeringstillgångar är exklusive transaktionskostnader avseende finansiella instrument. Köp och försäljning av finansiella tillgångar redovisas i balansräkningen på affärsdagen. Ej likviderade affärer per balansdagen redovisas som fordran respektive skuld till motparten under övriga fordringar eller övriga skulder.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderas om det finns objektiva indikationer att lån eller fordringar är i behov av nedskrivningar.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av skulder till kreditinstitut och övriga skulder. Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektiva ränta som beräknades när skulden togs upp.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida transaktionskostnader. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper. Verkligt värde på finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom att använda värderingstekniker, t.ex. nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Onoterade tillgångar utgörs i balansräkningen av onoterade aktieinnehav.

Länsförsäkringar Jämtlands innehav i Länsförsäkringar AB (LFAB) har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde. LFAB klassificeras som nivå 3-innehav i not 18.

Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB äger andelar i fastighetsbolagen Humlegården och Lansa Fastigheter AB som i sin tur bokförs till verkligt värde. Värdet på dessa aktier beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus övervärdet i fastigheter. Övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde med avdrag för dess koncernmässigt bokförda värde, vilket är den värderingsmetod som bäst avspeglar värdet på Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet. Humlegården och Lansa Fastigheter AB klassificeras som nivå 2-innehav i not 18.

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument, som värderas till verkligt värde över resultaträkningen, redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ.

Övriga tillgångar

Rörelsefastigheter

Länsförsäkringar Jämtland redovisar rörelsefastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt utgifter direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Rörelsefastigheter redovisas i balansräkningen för koncernen och avskrivningar redovisas i resultaträkningen under posten Driftkostnader.

Rörelsefastigheterna skrivs av enligt reglerna för komponentavskrivning. Detta innebär att fastigheternas anskaffningsvärde delas upp i ett antal komponenter som skrivs av under olika förväntade nyttjandeperioder. Rörelsefastigheternas uppdelning i komponenter har huvudindelningen byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar. Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 20-100 år för dessa komponenter.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats som ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme	100 år
- Yttertak, fasad, fönster	50 år
- Stomkompletteringar, innerväggar	40 år
- Installationer el, VVS	40 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning	20 år

Tillämpad avskrivningsmetod och bedömd nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet.

Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, uträngörs och kostnadsförs i samband med utbyte. Reparationer kostnadsförs löpande.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att erhålla hyresintäkter och/eller avkastning genom värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Det verkliga värdet baseras helt och hållet på värderingar av utomstående oberoende värderingsmän med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värdering av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Värdering sker normalt årligen. Om det under löpande år föreligger indikationer på väsentliga värdeförändringar på fastigheterna sker en omvärdering av de aktuella fastigheterna i samband med kvartalsrapporteringen till Finansinspektionen.

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlätas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på förvaltningsfastigheterna har fastställts med en tillämpning av ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp. Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

Tillkommande utgifter för förvaltningsfastigheter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med utgiften kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Kostnader som avser utbyten av hela eller delar av identifierade komponenter av fastigheten aktiveras liksom utgifter för helt nya komponenter. Reparationer av förvaltningsfastigheter kostnadsförs i samband med att kostnaden uppkommer.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma Länsförsäkringar Jämtland till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsult- och juristtjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Byggnadsinventarier skrivs planmässigt av på 10 år och Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på 3-5 år beroende på typ av tillgång. Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella tillgångar

Materiella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet).

Under räkenskapsåret har ingen nedskrivning av materiella tillgångar skett.

Redovisning av försäkringsavtal

Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som finansiella instrument, där eventuella tjänstekomponenter skiljs ut och redovisas separat som intäkter. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Jämtland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Länsförsäkringar Jämtlands försäkringskontrakt har bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid samt att korrigering görs utifrån ett antagande om viss annulation i terminspremierna.

AL

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar, skaderegleringskostnader och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftkostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftkostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker, nivåttillägg. Denna bedömning innefattar bland annat uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av redovisat resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Återbäring och rabatter

Återbäring lämnas år då resultatet medger detta. Bolagets styrelse beslutar vid varje enskilt tillfälle om förutsättningarna för återbäring. Utbetalning sker alltid period efter bokslutstillfället och redovisas i balansräkningen som skuld under rubriken försäkringstekniska avsättningar. Återbäring redovisas i resultaträkningen under rubriken "Återbäring och rabatter".

Förlustprovning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognosema över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader.

De framtida kassaflödena har beräknats med diskontering. Om provningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen. Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och

försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader avskrivs på tolv månader.

Andra redovisningsprinciper av betydelse

Avsättningar och eventalförpliktelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. Om effekten av tidpunkt för betalning är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

En eventalförpliktelse är ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser. Dessa redovisas som en skuld eller avsättning först när det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas, annars lämnas endast upplysningar om deras förekomst i not

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas direkt mot eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Pensioner

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig även för företagets

pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget följer som huvudregel IFRS och de redovisningsprinciper som tillämpas i koncernredovisningen. Moderbolaget behöver därutöver beakta och upprätta årsredovisning i enlighet med Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 samt rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer, utgiven av Rådet för finansiell rapportering. De mest väsentliga principiella avvikelserna mellan moderbolagets redovisning och koncernens redovisningsprinciper redovisas nedan.

Byggnader och mark

Länsförsäkringar Jämtland redovisar i moderbolaget förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt utgifter direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen under posten Driftkostnader.

Förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter skrivs av enligt bedömd nyttjandeperiod. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Tillämpad avskrivningsmetod och bedömd nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Samtliga fastigheter redovisas under byggnader och mark i moderbolagets balansräkning.

Dotterföretag och intresseföretag

Andelar i dotter- och intresseföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Utdelningar redovisas som intäkter i kapitalförvaltningen. Prövning för nedskrivning av andelarnas värde görs när en indikation finns på att värdet minskat.

Obeskattade reserver

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas i moderbolaget inte den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till de obeskattade reserverna. Dessa redovisas således med bruttobeloppet i balansräkningen och resultaträkningen.

Koncernbidrag

Koncernbidrag redovisas i enlighet med RFR 2. Koncernbidrag som lämnats och erhållits i syfte att minimera koncernens totala skatt som bokslutsdisposition redovisas i resultaträkningen. Koncernbidrag som är att jämställa med en utdelning redovisas som utdelning i resultaträkningen. Lämnade koncernbidrag som är att jämställa med aktieägartillskott redovisas som investering i aktier i dotterföretag och erhållna koncernbidrag som utdelning.

NOT 2 Risker och riskhantering

Inledning

Länsförsäkringar Jämtlands resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten.

Al

Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Mål, principer och metoder för riskhantering

Syftet med Länsförsäkringar Jämtlands riskhanteringsorganisation är att identifiera, mäta och styra samtliga risker som bolaget är exponerat för och som kan ha en väsentlig påverkan på bolagets resultat och ställning, både försäkringsrisker och finansiella risker. Ett viktigt syfte är också att säkerställa att det finns en betryggande solvens i förhållande till riskerna.

Länsförsäkringar Jämtlands sätt att hantera risktagandet bygger på tydligt definierade ansvarsområden och väl fungerande processer. Bland annat finns dokument som styr riskbedömning och riskurval vid införsäkringstillfället. Vidare finns en riskmodell där risker inom olika områden kvantifieras.

Ansvaret för Länsförsäkringar Jämtlands riskhanteringssystem ligger ytterst hos styrelsen som årligen beslutar om de övergripande styrdokumenterna. Styrelsen får löpande rapportering om hur riskerna utvecklas. Styrelsen har inrättat tre utskott: finansutskott, ersättningsutskott och risk- och revisionsutskott. Styrelsen har dessutom en oberoende granskningsfunktion (internrevision) till sitt förfogande.

I finansutskottet ingår två styrelseledamöter och vd. Ekonomichef är adjungerad till finansutskottet. Finansutskottet har bland annat till uppgift att löpande följa utvecklingen av tillgångarna och ta fram förslag till eventuella förändringar av riktlinjerna för kapitalförvaltningen och det regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. I ersättningsutskottet ingår styrelsens ordförande samt ytterligare en bolagsstämموvald ledamot. Ersättningsutskottet är beredande organ till styrelsen och ska utarbeta förslag till styrelsens beslut om ersättning och övriga villkor för verkställande direktören. Risk- och revisionsutskottet ska bland annat utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, övervaka bolagets finansiella rapportering och effektiviteten i bolagets interna kontroll, regelefterlevnad och riskhantering. Funktionen för internrevision ska genom att undersöka och utvärdera den interna styrningen medverka till kontroll av att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer.

Bolagets vd har det övergripande operativa ansvaret för riskhanteringen. Ansvaret delegeras till respektive chef inom verksamheten som ansvarar för att händelser och risker inom respektive ansvarsområde identifieras, värderas och hanteras. I arbetet med riskhantering har bolaget även en riskbedömningskommitté, koordineringsansvarig för intern kontroll och de centrala funktionerna riskhantering och regelefterlevnad. Funktionerna riskhantering och regelefterlevnad är direkt underställd vd.

Riskbedömningskommittén har till uppgift att skapa riktlinjer och beslutsordning som leder till att bolaget får ett ur risksynpunkt bra försäkringsbestånd.

Ansvarig för intern kontroll håller ihop och samordnar bolagets riskhantering.

Funktionen för riskhantering har till uppgift att rapportera en samlad bild av bolagets risker till ledning och styrelse samt att följa upp och bedöma verksamhetens löpande riskhantering inklusive rapportering till styrelsen. Riskhanteringsfunktionen stödjer även verksamheten. Riskhanteringsfunktionen rapporterar regelbundet till styrelse och vd.

Funktionen för regelefterlevnad följer upp att bolaget arbetar enligt gällande regler och har bl.a. till uppgift att bevaka förändringar i de externa regelverken. Funktionen för regelefterlevnad rapporterar regelbundet till styrelse och vd, samt lämnar årligen en samlad bedömning av hur väl bolaget uppfyller gällande regler och normer.

Länsförsäkringar Jämtland har dessutom en säkerhetsfunktion som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor och ett väl fungerande miljöledningssystem, vars syften är att hantera och begränsa risktagande inom dessa områden.

Rapportering av risk

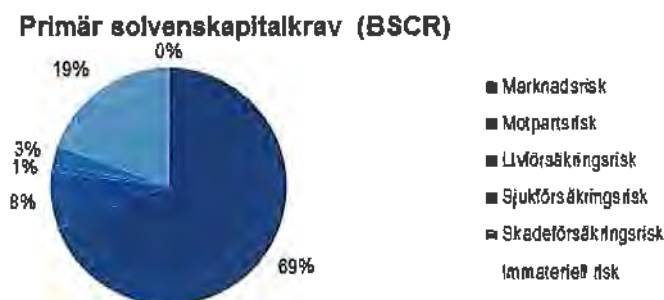
Länsförsäkringar Jämtland har en modell för att mäta totalrisk. Modellen beaktar gällande solvensregler enligt regelverket som infördes inom EU från 2016.

I beräkningen ingår att mäta risk för följande risktyper: skadeförsäkringsrisk, marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och motpartsrisk. Det totala kapitalet (kapitalbasen) ställs i relation till det totala riskbeloppet (kapitalkravet).

M

Länsförsäkringar Jämtlands styrelse får fyra gånger per år en riskrapport där det framgår hur de olika riskerna utvecklats över tiden.

I cirkeldiagrammet nedan visas fördelningen av risk i Länsförsäkringar Jämtland per den 31 december 2018.

Länsförsäkringar Jämtland styrs av en mängd legala krav. Finansinspektionen är tillsynsmyndighet för de finansiella bolagen. Varje kvartal rapporteras uppgifter om bland annat kapitalbas och solvenskapitalkrav till Finansinspektionen.

Risker i skadeförsäkringsrörelsen

Skadeförsäkringsrisker består av teckningsrisk, reservrisk och katastrofrisk. Innebörden av dessa begrepp och generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan.

Premierisk

Premierisk avser risken för förluster i nyttillkommande affär, beroende på antingen större skadebetalningar än beräknat eller på att premieintäkterna blir lägre än beräknat.

Reservrisk

Reservrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador.

Bolagets totala åtagande för pågående försäkringar och oreglerade skador (brutto) uppgår till 1 112,6 (1 047,1) Mkr. Uppskattningen av de försäkringstekniska avsättningarna innefattar viss osäkerhet, eftersom avsättningarna motsvarar en bedömning av framtida skadeersättningar. Bedömningarna grundar sig på information om historiska skador som är kända på balansdagen. Därutöver beaktas förändringar i skadekostnadsutvecklingen, förändringar i lagstiftning och andra ekonomiska förhållanden. Vid reservsättning används vedertagna aktuariella metoder, främst Chain Ladder, i kombination med prognoser över antal skador och medelskadekostnader. Osäkerheten är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Främst gäller det skador där stora utbetalningar kan komma många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik- respektive olycksfallsförsäkring. När det gäller trafikskador finns även en osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader. Även en förändring av skadeinflationsantagandet kan få stor påverkan på skadekostnaden och avsättningen för oreglerade skador. Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklingsresultatet, dvs. en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för inträffade skador.

Länsförsäkringar Jämtland redovisar diskonterade avsättningar för oreglerade skador i sjuk- och olycksfallsförsäkring och trafikförsäkring. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven för Finansinspektionens föreskrifter Diskontering vilket innebär att bolaget även har en ränterisk inbyggd i de försäkringstekniska avsättningarna.

Den totala avsättningen för oreglerade skador i sjuk- och olycksfallsaffären (inklusive mottagen återförsäkring) uppgår före diskontering till 94,6 Mkr brutto, motsvarande belopp efter diskontering är 89,1 Mkr. Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska skulder utgörs av den del av oreglerade skador som täcks av återförsäkraren baserat på återförsäkringskontrakt. Även återförsäkrarens andel av avsättningen för oreglerade skador i olycksfalls- och sjukaffär redovisas till diskonterade värden. Återförsäkrarens andel av avsättning för oreglerade skador uppgår före diskontering

till 11,5 Mkr, motsvarande belopp efter diskontering är 10,7 Mkr. I olycksfallsaffären uppgår den totala diskonteringseffekten netto till 4,6 Mkr.

Den totala avsättningen för oreglerade skador i trafikaffären (inklusive mottagen återförsäkring) uppgår före diskontering till 612,7 Mkr brutto, motsvarande belopp efter diskontering är 592,2 Mkr. Återförsäkrarens andel av avsättning för oreglerade skador uppgår före diskontering till 226,3 Mkr, motsvarande belopp efter diskontering är 221,9 Mkr. I trafikaffären uppgår den totala diskonteringseffekten netto till 16,1 Mkr.

Länsförsäkringsbolagen har ett försäkringstekniskt råd som bland annat har till uppgift att rekommendera vilken diskonteringsränta som bör användas för diskontering av skadereserverna i olycksfalls- och trafikaffären. Länsförsäkringar Jämtland har valt att följa denna rekommendation. För olycksfallsförsäkring inklusive mottagen återförsäkring är den rekommenderade diskonteringsräntan i 2018 års bokslut 0,60 % (0,60 %). För direkt trafikförsäkring är den rekommenderade diskonteringsräntan 0,20 % (0,40 %). För den mottagna trafikförsäkringen är den rekommenderade diskonteringsräntan 0,60 % (0,60 %) respektive 0,20 % (0,40 %) (avvecklingsaffär).

Diskonteringsräntan baseras på ett vägt medelvärde av räntan på svenska statsobligationer över åren 2014-2018, där värdet för 2018 beräknas som ett genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen. För framtagande av ett vägt medelvärde i olycksfallsaffären (direkt och mottagen affär) samt mottagen trafikaffär används utfallet för 10-åriga statsobligationer och för direkt trafikaffär samt mottagen trafikaffär i avveckling används utfallet för 7-åriga statsobligationer.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och diskonteras till marknadsränta.

Katastrofrisk

Länsförsäkringar Jämtlands verksamhetsområde är Jämtlands län, vilket innebär att de risker som tecknats är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer. Genom det i nästa avsnitt beskrivna interna riskutbytet är Länsförsäkringar Jämtland både skyddat mot och exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsförsäkringsbolagen. Åtagandet är den enskilt största risken och utgör ett belopp som motsvarar 15 procent av konsolideringskapitalet vid årets ingång med avdrag för värdet på LFAB-aktien. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Riskhantering i skadeförsäkringsrörelsen

Länsförsäkringar Jämtland tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfall, egendom, ansvar, motorfordon, trafik samt mottagen livåterförsäkring.

För att reducera försäkringsrisken finns olika metoder. Riskminskning med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal sker dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs justeringar.

Länsförsäkringar Jämtland upprättar även detaljerade interna riktlinjer, riskurvalsregler, för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riskurvalsreglerna revideras minst en gång per år och fastställs av vd. Ett viktigt led i detta är även besiktning av nya och befintliga risker. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden. I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där Länsförsäkringar Jämtland är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. Bolagets riskbedömningskommitté utvärderar löpande olika risker och föreslår vid behov lämpliga åtgärder.

För att ytterligare begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga länsförsäkringsbolagen. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa, av styrelsen fastställda självbehåll. Återförsäkringen tar alltså sikte på att begränsa kostnaderna för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse.

Den del av skadekostnaden som överstiger självbehållet, netto efter återvinning från de skydd som Länsförsäkringar AB upphandlat på den externa återförsäkringsmarknaden, för skadorna som omfattas av riskutbytet, sprids ut över

AL

länsbolagen och Länsförsäkringar AB. Återförsäkringsprogrammen ger, med undantag för vissa risker, ett automatiskt skydd och kapacitet att teckna risker upp till vissa beloppsgränser. Risker som inte omfattas av den automatiska kapaciteten återförsäkras på marknaden för fakultativ återförsäkring. Programmen gäller kalenderårsvis. De förnyas eller omförhandlas varje år.

Det externa katastrofskyddet har under året varit begränsat till 8 miljarder kronor totalt för de 23 länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak tillsammans. För katastrofskador som överstiger 8 miljarder kronor har det under verksamhetsåret även funnits ett gemensamt internt återförsäkringsskydd. Risken för att av misstag teckna en risk som i sin helhet, eller till en del, inte täcks av gällande återförsäkringsprogram, bedöms som en operativ risk.

Premie- och reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av total avsättning för oreglerade skador. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Utvecklingen av avsättningen för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklings-resultatet, dvs. en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för inträffade skador. Dessa genomgångar innebär att alla skadehandläggare går igenom sina oreglerade skador och kontrollerar att den kvarvarande reserven är tillräcklig för att slutreglera skadan. Detta görs kvartalsvis.

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsrisker utgör risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För bolaget utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor, vilket medför att relevanta underkategorier i sin tur är livslängdsrisk, kostnadsrisk och omprövningsrisk.

Livslängdsrisk är risken för förluster till följd av att de försäkrade lever längre än vad som antagits och utgör därmed en risk i bolagets skadelivränterörelse där åtagandet utgörs av livsvarigt löfte om utbetalningar. Risken hanteras genom en kontinuerlig uppföljning av dödligheten inom länsförsäkringsbolagens sammanslagna skadelivräntebestånd, samt genom spridning av risken för ändrade dödlighetsantaganden genom intern återförsäkring.

Kostnadsrisk är risken för att administrationen av försäkringarna blir större än vad som antagits, vilket utgör en risk i bolagets skadelivränterörelse där utbetalningar kommer att administreras under lång tid efter det att försäkringen sålts. Risken hanteras genom en centraliserad administration som delas mellan länsförsäkringsbolagen och kontinuerlig uppföljning av kostnaderna.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som antytts ovan. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svåra att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. Nedanstående känslighetsanalyser har genomförts genom att mäta effekten på vinst före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta och utan någon hänsyn till eventuella diversifieringseffekter. Den metod som använts i detta avsnitt samt efterföljande avsnitt för att mäta känsligheter har inte ändrats i jämförelse med föregående period.

Känslighetsanalys, premierisken

		Inverkan på resultat före skatt	Inverkan på eget kapital
1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/-	4 224	3 294
1 % förändring i premienivån	+/-	4 534	3 536
1 % förändring i skadefrekvens	+/-	3 373	2 631
10 % förändring i premier för avgiven åf	+/-	5 048	3 937

11

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör också tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår ett mått på förmågan att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen på nästa sida visar kostnadsutvecklingen för skadeåren 2009-2018 före återförsäkring.

Av den övre delen av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår, exklusive mottagen återförsäkring och skaderegleringskostnader, utvecklas årsvis. Den nedre delen visar hur stor del av detta som finns i balansräkningen. Tabellen, undantaget skadeår 2013, visar på en god samstämmighet mellan uppskattad skadekostnad respektive år och nuvarande skattning av skadekostnaden. Skadeår 2013 har främst påverkats av en eftersläpning i rapporterade skadekostnader för stormen Ivar som inträffade i december 2013.

Skadekostnad före återförsäkring

Skadekostnad före återförsäkring	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Skadeår											
Uppskattad skadekostnad:											
- i slutet av skadeåret	-217 790	-301 605	-335 726	-283 553	-312 597	-264 472	-309 906	-300 219	-293 475	-338 324	
- ett år senare	-223 748	-299 643	-326 650	-290 704	-369 522	-269 869	-300 131	-298 955	-285 546		
- två år senare	-217 400	-294 604	-319 292	-280 803	-406 106	-264 370	-296 070	-289 450			
- tre år senare	-216 398	-284 243	-315 884	-277 180	-383 358	-265 861	-293 780				
- fyra år senare	-212 085	-287 637	-316 607	-273 438	-380 728	-265 707					
- fem år senare	-210 129	-291 515	-313 244	-274 220	-380 073						
- sex år senare	-208 670	-282 285	-314 225	-276 852							
- sju år senare	-206 014	-281 451	-313 143								
- åtta år senare	-217 116	-282 576									
- nio år senare	-215 865										
- nuvarande skattning	-215 865	-282 576	-313 143	-276 852	-380 073	-265 707	-293 780	-289 450	-285 546	-338 324	-2 941 316
Ackmulerat över/underskott	1 925	19 029	22 583	6 701	-67 476	-1 235	16 126	10 769	7 929		16 351
% av initial skadekostnad	-0,88%	-6,31%	-6,73%	-2,36%	21,59%	0,47%	-5,20%	-3,59%	-2,70%		
Totalt utbetalt	-195 158	-267 198	-294 709	-256 347	-342 928	-225 928	-262 776	-249 043	-229 982	-137 929	-2 461 998
Kvarstående skadekostnad	-20 707	-15 378	-18 434	-20 505	-37 145	-39 779	-31 004	-40 407	-55 564	-200 395	-479 318
Diskonteringsseffekt	411	430	397	501	1 000	779	698	1 316	1 051	1 159	7 742
Avsättning för oreglerade skador	-20 296	-14 948	-18 037	-20 004	-36 145	-39 000	-30 306	-39 091	-54 513	-199 236	-471 576
Avsättn. 2008 och tidigare											-125 470
											-597 046
S:a avsättning upptagen i BR	20 296	14 948	18 037	20 004	36 145	39 000	30 306	39 091	54 513	199 236	

Marknadsrisk

Förändringar i räntesatser, valutakurser, aktiekurser och fastighetspriser påverkar marknadsvärdena för finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisken är risken för att verkligt värde på nuvarande eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. Länsförsäkringar Jämtland har en Placeringsriktlinje som reglerar hur tillgångarna ska placeras och till vilken risk detta får göras. Riktlinjen revideras en gång per år av styrelsen. Länsförsäkringar Jämtlands placeringssammansättning framgår i förvaltningsberättelsen. Målet för kapitalförvaltningen är att eftersträva en stabil avkastning över tid och att långsiktigt generera en god avkastning med hänsyn tagen till risk och likviditet.

Aktierisk

Aktierisk är den enskilt största marknadsrisken. Aktieexponeringen i koncernen är totalt 1 821 (1 733) Mkr. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i aktiefonder, i LFAB-aktier samt aktier i fastighetsbolagen Humlegården Fastigheter AB och Lansa Fastigheter AB via dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB. Genom att placera i olika geografiska regioner minskar den totala aktierisken för bolaget.

Känslighetsanalys aktierisk

Inverkan på resultat före skatt vid tio procent upp- eller nedgång i aktiekurser är 182 Mkr.

Handwritten signature

Valutarisk

Exponering mot utländska valutor förekommer i aktiefondplaceringar i utländska aktier, till ett sammanlagt värde vid årets slut på 558 (545) Mkr. Dessa fonder noteras i SEK, men har en inbyggd valutakursrisk i och med att fonderna handlar med utländska aktier. Valutakursrisken avser företrädesvis US dollar, euro och engelska pund.

På skuldsidan är valutarisken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt i euro.

Ränterisk

Placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 646 (644) Mkr och består av andelar i svenska räntefonder. Då majoriteten av tillgångarna och försäkringstekniska avsättningar är räntekänsliga påverkas både tillgångar och skulder av en förändring av marknadsräntorna.

Känslighetsanalys ränterisk

Den nominella ränterisken i tillgångarna påverkar resultatet med cirka 10 (11) Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån. Den genomsnittliga durationen i placeringar i räntebärande tillgångar uppgår till 1,7 (1,6) år. Den nominella ränterisken i de försäkringstekniska avsättningarna påverkar resultatet med cirka 38 (37) Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån.

Fastighetsrisk

Exponeringen i direktägda fastigheter uppgår till totalt 94 (93) Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena minskar till följd av olika omvärldsförändringar. För Länsförsäkringar Jämtlands del är fastighetsrisken begränsad i och med att direktägda fastigheter endast utgör en mindre del av placerings-tillgångarna samt att fastigheter uteslutande används i den egna rörelsen.

Operativa risker

En viktig del av riskhantering är processarbetet. En väl styrd process tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för riskanalys av de operativa riskerna, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner. Bolaget arbetar kontinuerligt med sina processer och en central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Motpartsrisk

Motpartsrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har fastställts den lägsta kreditvärdering en emittent ska ha. Dessutom begränsas om hur mycket som placeras hos olika emittenter. Dessa begränsningar styrs med utgångspunkt från riskberäkningar och kapitalkrav.

Motpartsrisken i avgiven återförsäkring är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med avtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsbolagen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som används. Minimikravet är att återförsäkringsgivare ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare.

Länsförsäkringar Jämtland har på balansdagen 279 (242) Mkr i återförsäkrarens andel av oreglerade skador och 0,2 (0,2) Mkr i depåer hos företag som avgivit återförsäkring. Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller som är nedskrivna och inte heller någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Det finns inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller som är oreglerade på balansdagen.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med finansiella och försäkringstekniska skulder. För Länsförsäkringar Jämtland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller. Länsförsäkringar Jämtlands strategi för att hantera likviditetsrisker syftar till att i största möjliga utsträckning matcha förväntade in- och utbetalningar med varandra.

Vad avser försäkringsskulder (avsättningar) framgår den beräknade tiden för kassautflödet för skulderna av nedanstående tabell.

Försäkringsskulder och dess duration (Mkr)

Försäkringsgren	Sammanlagda försäkrings-tekniska avsättningar, f.e.r.	Duration år
Olycksfall- och sjukförsäkring	82,5	8,8
Hem, villa, fritidshus	97,6	0,9
Företag, lantbruk, fastighet	143,5	1,2
Motorfordon	88,4	0,7
Trafik	311,4	12,6
varav		
Skadelivräntor	160,5	16,7
Övrig trafikförsäkring	150,9	7,5
Mottagen återförsäkring	323,2	12,4
varav		
Skadelivräntor	39,7	15,9
Övrig mottagen återförsäkring	283,6	11,5
Totalt	1 046,6	8,7

Moderbolagets likviditetsexponering med avseende på återstående löptider på finansiella tillgångar och skulder framgår av tabellen nedan. Kassaflödesanalysen ger också en viss illustration av företagets likviditetssituation.

Likviditetsexponering av tillgångar och skulder i moderbolaget (Mkr)

Tillgångar	På anmodan	<3 mån	3 mån-1 år	1-5 år	>5 år	Utan löptid	Summa
Kassa och bank	179,9						179,9
Byggnader						77,1	77,1
Aktier och andelar 1)			7,2			671,3	678,5
Obligationer och andra räntebärande värdepapper						646,2	646,2
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring			0,2				0,2
Fordringar avseende direkt försäkring		198,3					198,3
Fordringar avseende återförsäkring		7,0					7,0
Övriga fordringar		2,0			1,6		3,6
	179,9	207,3	7,4		1,6	1 394,6	1 790,8
Skulder	På anmodan	<3 mån	3 mån-1 år	1-5 år	>5 år	Utan löptid	Summa
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r			186,0	143,5	717,1		1 046,6
Skulder avseende direkt försäkring		12,4					12,4
Övriga skulder		8,4	21,2				29,6
		20,8	207,2	143,5	717,1		1 088,6

1) avser endast aktier och andelar som kan klassificeras som omsättningsbara

M

Risker i övrig verksamhet

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer Länsförsäkringar Jämtland livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Livs respektive Länsförsäkringar Banks räkning och som ersättning för detta erhålls en provision.

I avtalet med Länsförsäkringar Bank regleras hur provisionersättning beräknas i den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår att Länsförsäkringar Jämtland ska stå för 80 procent av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som förmedlats till Länsförsäkringar Bank, vilka dras av från den erhållna provisionen.

Noter till resultat- och balansräkning

Om inget annat anges avser uppgifter i not både koncern- och moderbolag. Belopp om inte annat anges är i tkr.

NOT 3 Premieinkomst

	2018	2017
Direkt försäkring i Sverige	474 053	461 710
Mottagen återförsäkring	35 280	35 131
Premieinkomst	509 333	496 841

NOT 4 Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen

	2018	2017
Överförd kapitalavkastning till skadeförsäkringsrörelsen	10 725	8 171
Räntesats %	1,0/1,25/1,75	1,0/1,0/1,0
Överförd kapitalavkastning till skadelivränterörelsen	6 622	4 255

Metod för beräkning av kalkylräntesats för överförd kapitalavkastning till skadeförsäkringsrörelsen, se not 1 Redovisningsprinciper.

NOT 5 Utbetalda försäkringsersättningar

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkrings- ersättningar f.e.r.	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Utbetalda försäkringsersättningar	-286 370	-309 782	13 324	33 823	-273 046	-275 959
Driftkostnader för skadereglering	-36 158	-34 004	-	-	-36 158	-34 004
Utbetalda försäkringsersättningar	-322 528	-343 786	13 324	33 823	-309 204	-309 963

M

NOT 6 Driftkostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Totala driftkostnader före funktionsindelning				
Personalkostnader	-98 857	-91 165	-98 857	-91 165
Lokalkostnader	-3 600	-4 946	-3 600	-4 946
Avskrivningar	-5 559	-5 807	-5 603	-5 851
Övriga kostnader *)	-67 676	-62 108	-67 676	-62 108
Omkostnadsbidrag	53 899	46 353	53 899	46 353
Summa totala driftkostnader	-121 793	-117 673	-121 837	-117 717
Avgång:				
Skaderegleringskostnader	33 527	32 196	33 527	32 196
Resultat av förmedlad affär	-1 536	2 085	-1 536	2 085
Kapitalförvaltningens kostnader	3 400	5 000	3 400	5 000
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	1 359	-328	1 359	-328
Återstående driftkostnader	-85 043	-78 786	-85 087	-78 830
Funktionsindelade driftkostnader				
Anskaffningskostnader	-51 655	-48 484	-51 655	-48 484
Årets förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	1 359	-327	1 359	-327
Administrationskostnader	-34 747	-29 975	-34 791	-30 019
Summa driftkostnader	-85 043	-78 786	-85 087	-78 830
*)	2018	2017	2018	2017
Deloitte AB				
Revisionsuppdrag	-506	-320	-506	-320
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-	-	-	-
Skatterådgivning	-	-	-	-
Övriga uppdrag	-	-4	-	-4
Summa	-506	-324	-506	-324

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 7 Övriga tekniska kostnader

Trafikförsäkringsföreningen (TFF) är ett samarbetsorgan för de försäkringsbolag som har rätt att meddela trafikförsäkring i Sverige. Dessa försäkringsbolag är enligt lag skyldiga att vara medlemmar i TFF. Föreningens verksamhet styrs till övervägande del av reglerna i trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen. Regeringen fastställer TFF:s stadgar.

En av föreningens huvuduppgifter är att reglera trafikskador som orsakats av okända, oförsäkrade och utländska fordon. Andra huvuduppgifter är att ta ut en lagstadgad avgift (trafikförsäkringsavgift) av ägare till oförsäkrade fordon samt att delta i det internationella trafikförsäkringsarbetet (Gröna Kortsamarbetet och vissa andra funktioner). TFF har också till uppgift att hantera vissa försäkringsfrågor gällande motorfordon inom det frivilliga branschsamarbetet i Sverige (Bilförsäkringskommittén). TFF svarar även för administrationen av Trafikskadenämnden.

TFF:s egna intäkter utgörs främst av betalda trafikförsäkringsavgifter och finansiella intäkter. Driftkostnaderna och skadekostnaderna överstiger regelmässigt intäkterna och det uppkommer årligen ett nettounderskott i TFF:s verksamhet. Av regler i trafikskadelagen följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera detta nettounderskott. Underskottet fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring

M

genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Nettounderskottet redovisas i enlighet med en branschgemensam rekommendation.

Länsförsäkringsbolagens totala andel av TFF:s underskott utgör 38,16 procent och bygger på under 2017 intjänade premier för direkttecknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringars andel fördelas sedan mellan länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak AB med hjälp av samma premienyckel, dvs. under 2017 intjänade premier för direkttecknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringar Jämtlands andel av länsförsäkringsgruppens andel utgör 2,12 %. Totalt uppgår prognosticerad avräkning 2018 för Länsförsäkringar Jämtland till 2 361 tkr. Driftkostnaderna 2018 beräknas uppgå till 274 tkr och debiteras via gemensamma kostnader från Länsförsäkringar AB och redovisas under posten driftkostnader i resultaträkningen.

Premier och Trafik- försäkrings- avgifter	Skade- utbetalningar efter självrisk	Kapital- avkastning	Summa TFF 2018 (Övrig skuld)	Slutavräkning 2017	Resultaträkning
4 238	-6 620	21	-2 361	813	-1 548

NOT 8 Kapitalavkastning, intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Utdelningar på aktier och andelar				
Utdelningar på aktier och andelar	15 736	7 682	15 736	7 682
Summa utdelningar på aktier och andelar	15 736	7 682	15 736	7 682
Ränteintäkter m.m.				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-
Övriga ränteintäkter m.m.	2	9	4 004	4 011
Summa ränteintäkter m.m.	2	9	4 004	4 011
Realisationsvinster				
Obligationer	-	4 849	-	4 849
Aktier och andelar	5 295	-	5 295	-
Summa realisationsvinster	5 295	4 849	5 295	4 849
Summa kapitalavkastning, intäkter	21 033	12 540	25 035	16 542

NOT 9 Kapitalavkastning, kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Räntekostnader m.m.				
Räntekostnader	-	-2	-	-2
Kapitalförvaltningskostnader	-3 693	-5 071	-3 693	-5 071
Omräkningsdifferens valuta	-	-44	-	-44
Summa räntekostnader m.m.	-3 693	-5 117	-3 693	-5 117
Summa kapitalavkastning, kostnader	-3 693	-5 117	-3 693	-5 117

M

NOT 10 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Koncernen	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2018	2017	2018	2017
Aktier och andelar	111 617	196 832	-33 308	-
Räntebärande värdepapper	-	-	-73	-1 485
Summa	111 617	196 832	-33 381	-1 485
Moderbolaget				
Aktier och andelar	50 815	138 618	-33 308	-
Räntebärande värdepapper	-	-	-73	-1 485
Summa	50 815	138 618	-33 381	-1 485

NOT 11 Övriga intäkter och kostnader

	2018	2017
Provisionsintäkter bank	34 199	27 621
Provisionskostnader bank	-34 099	-31 690
Provisionsintäkter liv	5 361	5 317
Provisionskostnader liv	-5 290	-5 464
Extern skaderegleringsaffär intäkter	8 923	7 808
Extern skaderegleringsaffär kostnader	-7 558	-5 677
Summa övriga intäkter och kostnader	1 536	-2 085

NOT 12 Immateriella tillgångar

	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	6 487	-
Årets förvärv	-	6 487
Utgående anskaffningsvärde	6 487	6 487
Ingående avskrivningar	-1 297	-
Årets avskrivningar	-1 298	-1 297
Utgående avskrivningar	-2 595	-1 297
Utgående balans	3 892	5 190

Immateriella tillgångar består av förvärvsvärdet av affären olycksfalls- och sjukförsäkring vuxen från Länsförsäkringar Sak AB. Tillgången skrivs av på fem år utifrån beräknad intjänandegrad.

NOT 13 Byggnader och mark

Koncernen			Moderbolaget		
Rörelse- fastigheter	Förvaltnings- fastigheter	Totalt	Rörelse- fastigheter	Förvaltnings- fastigheter	Totalt
Antal	1	2	1	1	2
Areal kvm	2 208	2 558	2 208	350	2 558
Anskaffningsvärde	92 078	94 287	92 078	2 209	94 287
Marknadsvärde	76 829	93 829	76 829	17 000	93 829
Bokfört värde	76 829	93 829	76 829	309	77 138
Bokfört värde per kvm kr	34 795	83 366	34 795	885	35 680
Ytvakansgrad %	0	0	0	0	0
Direktavkastning %	0	0	0	0	0
Taxeringsvärde, tkr	20 838	26 183	20 838	5 345	26 183

Geografisk fördelning

Rörelsefastigheten ligger i centrala Östersund och förvaltningsfastigheten ligger i Åre.

Värderingsmetod

Rörelsefastigheten Borgens 7 har i koncernen värderats till verkligt värde, som motsvarar bokfört värde. Värdering av förvaltningsfastigheten har skett av extern värderingsman enligt ortsprismetoden.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	93 272	93 272	93 272	93 272
Pågående nyanläggning	1 015		1 015	
Utgående balans	94 287	93 272	94 287	93 272
Akkumulerade avskrivningar enligt plan				
Vid årets början			-15 580	-14 011
Årets avskrivningar enligt plan			-1 569	-1 569
Utgående balans			-17 149	-15 580
Akkumulerade värdejusteringar verkligt värde				
Vid årets början	-434	91		
Årets värdejustering	-24	-525		
Utgående balans	-459	-434		
Redovisat värde vid årets slut	93 829	92 838	77 138	77 692

Andel av fastigheterna som används i den egna verksamheten

Länsförsäkringar Jämtland utnyttjar som huvudkontor hela fastigheten Borgens 7, totalt 2 208 kvm.
Förvaltningsfastigheten Mörviken 1:71 i Åre, totalt 350 kvm, används som konferens- och personalstuga.

NOT 14 Placeringar i koncern- och intresseföretag

Koncern/intresseföretag	Ägarandel Antal aktier	% *	Anskaff. värde	Bokf. värde	Verkligt värde	Totalt eget kapital
Koncernen						
<i>Aktier</i>						
LF Norr Holding AB, 556764-1435	1 000	25	7 957	6 469	3 652	14 606
Summa aktier och andelar i intresseföretag			7 957	6 469	3 652	14 606
Moderbolaget						
<i>Aktier</i>						
Logen 6 Fastighets AB, 556763-5163	1 000	100	100	100	102	102
LF Jämtland Fastigheter AB, 556660-2537	1 000	100	100	4 102	63 249	63 249
LF Norr Holding AB, 556764-1435	1 000	25	7 957	6 469	3 652	14 606
Summa aktier i koncern- och intresseföretag			14 292	10 671	67 003	77 957
Lån						
LF Jämtland Fastigheter AB, 556660-2537			218 585	218 585	218 585	
Summa lån i koncern- och intresseföretag			218 585	218 585	218 585	
Summa aktier och andelar i koncern- och intresseföretag			232 877	229 256	285 588	

* Ägarandel i % är samma som röstandel i %

NOT 15 Aktier och andelar

	Antal	Anskaffningsvärde	Verkligt/ bokfört värde
Koncernen 2018			
Ej noterade aktier			
<i>Näringsbetingade aktier</i>			
Länsförsäkringar AB	262 248	206 813	645 655
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140	822
Länshem AB	186	1000	621
Humlegården Fastigheter AB	17 511	159 192	342 888
Lansa Fastigheter AB	13 203	130 014	143 355
<i>Övriga onoterade aktier och andelar</i>			
Investa Företagskapital AB	27 741	4 435	2 774
Kreditgarantiföreningen Jämtland	2 000	205	205
BiessieBaenie AB	42	464	0
Summa ej noterade aktier		502 263	1 136 320
Noterade andelar i aktiefonder			
LF Sverigefond	56 486	43 643	78 934
SHB Europa Selektiv	366 204	73 811	83 405
SHB Amerikafond	292 755	125 336	238 361
SHB Tillväxtmarknadsfond	288 002	60 925	83 098
SHB Global Dynamisk	266 812	30 000	28 823
SHB Amerika Småbolag	93 950	66 088	68 269
SHB Global Index	245 313	55 512	57 368
SHB Microcap Sverige	145 518	15 000	16 597
SHB Sverige småbolag	11 033	15 306	16 490
Summa noterade andelar		485 621	671 345
Ej noterade andelar			
Brf Smyrna		5 600	7 200
Summa ej noterade andelar		5 600	7 200
Summa aktier och andelar		993 484	1 814 865
Moderbolaget 2018			
Summa enligt ovan i koncern		993 484	1 814 865
-avgår Humlegården Fastigheter AB och Lansa Fastigheter AB		-289 206	-486 243
Summa aktier och andelar		704 278	1 328 622

M

	Antal	Anskaffningsvärde	Verkligt/ bokfört värde
Koncernen 2017			
Ej noterade aktier			
<i>Näringsbetingade aktier</i>			
Länsförsäkringar AB	262 248	206 813	595 041
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140	555
Länshem AB	186	1000	687
Humlegården Fastigheter AB	17 511	159 192	291 125
Lansa Fastigheter AB	13 203	130 014	135 816
<i>Övriga onoterade aktier och andelar</i>			
Investa Företagskapital AB	27 741	4 435	2 774
Kreditgarantiföreningen Jämtland	2 000	205	205
BiessieBaenie AB	42	464	0
Summa ej noterade aktier		502 263	1 026 203
Noterade andelar i aktiefonder			
LF Sverigefond	56 486	43 643	84 544
SHB Europa Selektiv	434 336	87 217	110 717
SHB Amerikafond	289 827	122 696	234 093
SHB Tillväxtmarknadsfond	285 096	60 001	89 990
SHB Global Dynamisk	194 175	30 000	30 433
SHB Amerika Småbolag	68 842	45 464	51 719
SHB Global Index	244 020	55 183	58 208
SHB Microcap Sverige	145 518	15 000	16 478
SHB Sverige småbolag	10 933	15 144	16 897
Summa noterade andelar		474 348	693 079
Ej noterade andelar			
Brf Smyrna		5 600	7 500
Summa ej noterade andelar		5 600	7 500
Summa aktier och andelar		982 211	1 726 782
Moderbolaget 2017			
Summa enligt ovan i koncern		982 211	1 726 782
-avgår Humlegården Fastigheter AB och		-289 206	-426 941
Lansa Fastigheter AB			
Summa aktier och andelar		693 005	1 299 841

h

	Anskaffningsvärde 2018	Verkligt värde 2018	Anskaffningsvärde 2017	Verkligt värde 2017
Koncern och moderbolag				
Onoterade obligationer och andra räntebärande värdepapper				
SHB Företagsobligationsfond	60 969	65 769	60 426	65 066
SHB Företagsobligationsfond Cri	256 337	257 384	255 071	257 025
SHB Ränteavkastning	159 983	165 895	159 648	164 779
SHB Inst korträntefond	157 543	157 354	157 468	157 387
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	634 832	646 402	632 613	644 257

	2018	2017
Fordringar hos försäkringstagare	158 173	152 308
Fordringar hos försäkringsföretag	40 124	41 298
Summa fordringar avseende direkt försäkring	198 297	193 606

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Tillgångar, som bestämts tillhöra kategorin				
Koncernen 2018	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	1 814 865		1 814 865	1 814 865	993 484
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402		646 402	646 402	634 832
Övriga finansiella placeringstillgångar	174		174	174	174
	2 461 441		2 461 441	2 461 441	1 628 490
	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>					
Övriga skulder	-	53 487	53 487	53 487	

u

Moderbolaget 2018

	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	1 328 622		1 328 622	1 328 622	704 278
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402		646 402	646 402	634 832
Övriga finansiella placeringstillgångar	174		174	174	174
Summa	1 975 198		1 975 198	1 975 198	1 339 284

	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>					
Övriga skulder	-	42 017	42 017	42 017	

Koncernen 2017

	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	1 726 782		1 726 782	1 726 782	982 211
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	644 257		644 257	644 257	632 613
Övriga finansiella placeringstillgångar	166		166	166	166
Summa	2 371 205		2 371 205	2 371 205	1 614 990

	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>					
Övriga skulder	-	73 705	73 705	73 705	

Moderbolaget 2017

	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	1 299 841		1 299 841	1 299 841	693 005
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	644 257		644 257	644 257	632 613
Övriga finansiella placeringstillgångar	166		166	166	166
Summa	1 944 264		1 944 264	1 944 264	1 325 784

	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>					
Övriga skulder	-	44 011	44 011	44 011	

m

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

I not 1, Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

tkr	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Koncernen 2018-12-31				
Aktier och andelar	671 345	486 243	657 277	1 814 865
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402			646 402
Övriga tillgångar	174			174
Summa	1 317 921	486 243	657 277	2 461 441
Koncernen 2017-12-31				
Aktier och andelar	693 079	426 941	606 762	1 726 782
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	644 257			644 257
Övriga tillgångar	166			166
Summa	1 337 502	426 941	606 762	2 371 205
Moderbolag 2018-12-31				
Aktier och andelar	671 345		657 277	1 328 622
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402			646 402
Övriga tillgångar	174			174
Summa	1 317 921		657 277	1 975 198
Moderbolag 2017-12-31				
Aktier och andelar	693 079		606 762	1 299 841
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	644 257			644 257
Övriga tillgångar	166			166
Summa	1 337 502		606 762	1 944 264

Förändringar i värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (Nivå 3)

	Ingående balans	Realiserade och orealiserade vinster (+) eller förluster (-) i resultaträkningen	Köp och försäljning	Flytt till (+) och från (-) nivå 3	Utgående balans	Nettoförändringar i orealiserade vinster (+) eller förluster (-) relaterade till instrument som innehas på balansdagen
Tillgångar						
Aktier och andelar	606 762	50 515		-	657 277	-

Länsförsäkringar Jämtland har kategoriserat onoterade aktieinnehav samt andra tillgångar utan observerbar marknadsdata som nivå 3-tillgångar. Princip för värdering av innehav i Länsförsäkringar AB se not 1. Övriga tillgångar i

nivå 3 är värderade till substans- alternativt anskaffningsvärde. Enligt IFRS ska en känslighetsanalys presenteras med hjälp av en alternativ värdering av dessa tillgångar.

Ur ett värderingstekniskt perspektiv har Länsförsäkringar Jämtland inte erhållit tillräckligt med information för att kunna göra en alternativ värdering. Länsförsäkringar Jämtland har därför valt att inte presentera någon alternativ värdering av dessa tillgångar.

NOT 19 Materiella tillgångar

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde för maskiner och kontorsinventarier	50 019	51 427	50 019	51 427
Årets inköp	874	716	874	716
Försäljning/utrangering	-378	-2 124	-378	-2 124
Utgående anskaffningsvärde	50 515	50 019	50 515	50 019
Ingående avskrivningar	-43 296	-41 952	-43 296	-41 952
Årets avskrivningar	-2 736	-2 984	-2 736	-2 984
Försäljning/utrangering	267	1 640	267	1 640
Utgående avskrivningar	-45 765	-43 296	-45 765	-43 296
Planenligt restvärde	4 750	6 723	4 750	6 723
Varulager	150	127	150	127
Summa	4 900	6 850	4 900	6 850

Byggnadsinventarier skrivs planmässigt av på 10 år och Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på 3-5 år beroende på typ av tillgång. Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

NOT 20 Förutbetalda anskaffningskostnader

	2018	2017
Årets ingående avsättning	21 629	21 957
Årets förändring	1 360	-328
Årets utgående avsättning	22 989	21 629

Anskaffningskostnaderna periodiseras utifrån premiernas intjäningsstakt.

NOT 21 Eget kapital

Koncernen	Bundet kapital	Fritt eget kapital		
	Bundna reserver *	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital 2017-01-01	379 281	778 080	110 747	1268 108
Disposition av 2016 års resultat	-	110 747	-110 747	-
Förskjutning mellan bundet och fritt kapital	20 658	-20 658	-	-
Årets totalresultat **	-	-	166 272	166 272
Utgående eget kapital 2017-12-31	399 939	868 169	166 272	1 434 380
 Ingående eget kapital 2018-01-01	 399 939	 868 169	 166 272	 1 434 380
Effekt av upplösning uppskjuten skatt intressebolag **		30 296		30 296
Effekt ändrad skattesats till 20,6 % ***	7 019	186		7 205
Justerat ingående eget kapital	406 958	898 651	166 272	1 471 881
Disposition av 2017 års resultat	-	166 272	-166 272	-
Årets totalresultat ***	-	-	119 383	119 383
Utgående eget kapital 2018-12-31	406 958	1 064 923	119 383	1 591 264

* I Bundna reserver ingår eget kapitaldelen av obeskattade reserver

** Uppskjuten skatt har tidigare år felaktigt redovisats på övervärden i intressebolag. Effekten 2017 på posten *Skatt på årets resultat* och *Årets totalresultat* är 12 587 tkr.

*** Sveriges riksdag har beslutat från 1 januari 2019 att sänka bolagsskatten från 22 % till 20,6 % i två steg. Länsförsäkringar Jämtland har i bokslutet redovisat den uppskjutna skatteeffekten på temporära skillnader utifrån skattesats 20,6 %. Effekten på årets totalresultat är 9 153 tkr.

Moderbolaget

Bundet eget kapital

Reservfond

Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt för täckning av balanserad förlust.

Fritt eget kapital

Balanserade vinstmedel

Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfondsavsättning. Utgör tillsammans med årets resultat summa fritt eget kapital.

Ytterligare information om det egna kapitalet finns i Rapport över förändring i eget kapital.

NOT 22 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

	Avsättning för ej intjänade premier		Avsättning för kvardröjande risker		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	207 631	195 954	-	-	207 631	195 954
Årets förändring	5 496	11 677	-	-	5 496	11 677
Utgående balans	213 127	207 631	-	-	213 127	207 631

A

NOT 23 Avsättning för oreglerade skador

	2018			2017		
	Brutto	Åf andel	Netto	Brutto	Åf andel	Netto
Inträffade och rapporterade skador	515 235	-93 199	422 036	557 459	-117 068	440 391
Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	502 121	-148 428	353 693	450 928	-149 268	301 660
Avsättning för skaderegleringskostnad	29 694	0	29 694	27 676	0	27 676
Ingående balans	1 047 050	-241 627	805 423	1 036 063	-266 336	769 727
Redovisat i balansräkning						
Överlåtelse av reserver sjuk- och olycksfall vuxen från Länsförsäkringar Sak:						
Inträffade och rapporterade skador	-	-	-	1 902	-	1 902
Inträffade men ej rapporterade skador	-	-	-	2 294	-	2 294
Avsättning för skaderegleringskostnad	-	-	-	369	-	369
	0		0	4 565		4 565
Redovisat i resultaträkning						
Förväntad kostnad för skador som inträffat innevarande period	369 486	-54 752	314 734	322 855	-16 486	306 369
Utbettalt och överfört till försäkringsskulder	-286 370	13 324	-273 046	-309 781	33 823	-275 958
Förändring förväntad kostnad för skador som inträffat tidigare år	-21 887	3 989	-17 898	-8 301	7 372	-929
Förändring avsättning skaderegleringskostnad	4 275	0	4 275	1 649	0	1 649
Årets förändring	65 504	-37 439	28 065	6 422	24 709	31 131
Utgående balans	1 112 554	-279 066	833 488	1 047 050	-241 627	805 423
Utgående balans består av:						
Inträffade och rapporterade skador	575 791	-131 165	444 626	515 235	-93 199	422 036
Inträffade men ej rapporterade skador	502 794	-147 901	354 893	502 121	-148 428	353 693
Avsättning för skaderegleringskostnad	33 969	0	33 969	29 694	0	29 694
Utgående balans	1 112 554	-279 066	833 488	1 047 050	-241 627	805 423

NOT 24 Räntesats för diskontering av försäkringstekniska avsättningar

För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swap-räntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %. För övrig försäkring används en fast räntesats baserad på den statsobligation som har löptid närmast åtagandenas genomsnittliga duration. För direkt trafikförsäkring och mottagen proportionell trafikåterförsäkring används räntesatsen 0,20 % respektive 0,60 %, baserad på de senaste fem årens 7-åriga statsobligation. För mottagen icke-proportionell trafikåterförsäkring samt för olycksfalls- och sjukförsäkring, såväl direktförsäkring som mottagen återförsäkring, används räntesats 0,60 %, baserad på de senaste fem årens 10-åriga statsobligation.

NOT 25 För försäkringstekniska avsättningar registerförda tillgångar

	2018	2017
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	213 127	207 631
Oreglerade skador	1 112 554	1 047 050
Återförsäkrarens andel av oreglerade skador	-279 066	-241 627
Utgående balans	1 046 615	1 013 054
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402	644 257
Fordringar avseende direkt försäkring	118 933	116 143
Likvida medel och depåer	180 065	133 203
Fastigheter	101 215	119 451
Utgående balans	1 046 615	1 013 054

M

NOT 26 Skatt

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Redovisad skatt i resultaträkningen				
Periodens skattekostnad	-9 171	-	-9 171	-
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	-	-13	-	-13
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	4 733	-43 042	5 042	-30 325
Uppskjuten skatt på obeskattade reserver	-2 788	-5 826	-	-
Total redovisad skattekostnad	-7 226	-48 881	-4 129	-30 348
Avstämning av årets skattekostnad				
Redovisat resultat före skatt	126 609	215 153	52 230	130 411
Skatt enligt gällande skattesats 22,0 %	-27 854	-47 334	-11 491	-28 690
Skatteeffekt av:				
– ej avdragsgilla kostnader	-332	29 783	-341	29 772
– ej skattepliktiga intäkter	17 230	12 830	3 854	23
–	-	-	-	-
– justering av uppskjuten skatt	-4 231	-43 042	-3 901	-30 235
– justering av skatt hänförlig till tidigare år	-	-13	-	-13
– effekt av ändrad skattesats	9 153	-	8 943	-
– skatt på avsättning periodiseringsfond	-16	-8	-16	-8
– schablonbeskattning delägare aktiefonder	-1 177	-1 097	-1 177	-1 097
– Redovisad skattekostnad	-7 226	-48 881	-4 129	-30 248
– Redovisad effektiv skatt	5,7 %	22,7 %	7,9 %	23,2 %
Uppskjuten skatt på ej bokförda skattemässiga avskrivningar fastigheter				
Ingående avsättning	462	397	462	397
Årets förändring	66	65	66	65
Effekt av ändrad skattesats	-34	-	-34	-
Utgående avsättning	494	462	494	462
Uppskjuten skatt på realiserade vinster				
Ingående avsättning	169 388	126 411	136 168	105 998
Årets förändring	4 165	42 977	3 835	30 170
Effekt av ändrad skattesats	-9 115	-	-8 909	-
Ändrad princip för beskattning av intressebolag	-30 296	-	-	-
Utgående avsättning	134 142	169 388	131 094	136 168
Uppskjuten skatt på obeskattade reserver				
Ingående avsättning	110 307	104 481	-	-
Årets förändring	2 977	5 826	-	-
Effekt av ändrad skattesats	-7 208	-	-	-
Utgående avsättning	106 076	110 307	-	-
Uppskjutna skatteskulder totalt	240 712	280 157	131 588	136 630

M

NOT 27 Personal, löner och ersättningar

	2018	2017
Medelantal anställda		
Kvinnor	59	58
Män	50	45
Totalt	109	103
Medelantal styrelsen		
Kvinnor	5	5
Män	3	3
Totalt	8	8
Könsfördelning i bolagsledningen		
Styrelsen kvinnor	62 %	62 %
Ledningen kvinnor	28 %	28 %
Löner, ersättningar och sociala kostnader har utgått enligt följande		
Styrelse, vd	3 799	3 397
Sociala avgifter	2 108	1 862
-varav pensionskostnader	736	662
Tjänstemän	52 234	49 738
Sociala kostnader	26 896	25 224
-varav pensionskostnader	7 860	7 376

Pensioner

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat. Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän tryggas genom försäkringsavtal i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK)/SPP samt Länsförsäkringar Liv.

Ersättningspolicy

Länsförsäkringar Jämtlands ersättningspolicy har fastställts av bolagets styrelse 2018. Två styrelseledamöter ansvarar för beredning av väsentliga ersättningsbeslut samt beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av bolagets ersättningspolicy. Övriga uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning.

Ersättningsmodell och kriterier för ersättningar

Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för Länsförsäkringar Jämtland att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag från ägarna.

Ersättningsmodellen ska stimulera till goda prestationer och bidra till att göra bolaget till en attraktiv arbetsgivare som kan konkurrera om rätt kompetens på marknaden. Ersättningsmodellen ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka bolagets långsiktiga intressen.

Basen i ersättningsmodellen ska utgöras av fast ersättning. Den fasta ersättningen ska vara på rätt nivå för att attrahera och behålla rätt kompetens och ska sättas individuellt på en nivå med en tydlig koppling till anställdas arbete och prestation.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämman beslut.

Arbetstagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode. Ersättning till vd fastställs av styrelsens ordförande på styrelsens uppdrag. Ersättning till övriga ledande befattningshavare beslutas av vd utifrån mandat från ersättningsutskottet. Ersättning till vd utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pensionskostnad. Övriga förmåner innefattar ränteförmån, bilförmån, parkeringsförmån samt kostförmån.

Pension för vd är avgiftsbestämd, pensionspremien uppgår till 35 procent av pensionsgrundande lön. Pensionsåldern för vd är 65 år. Pensionsåtagandet har täckts genom försäkringsavtal. I händelse av Länsförsäkringar Jämtlands uppsägning av vd är uppsägningstiden tolv månader.

Löner, ersättningar och förmåner under 2018

(Kr)	Årsarvode	Dagarvode	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning
<i>Styrelsens ordförande:</i>					
Mattsson Karin ¹	240 000	202 500			91
<i>Övriga styrelseledamöter:</i>					
Elgendahl, Bengt-Eric	110 000	51 000			297
Eriksson W Ulf	110 000	41 350			949
Gehrke, Catharina	110 000	30 000			356
Lundholm, Martina	110 000	45 000			234
Norrman Susanne (2018-05-01 - 2018-12-31)	73 333	30 361			
Scherl, Eva (2018-01-01 - 2018-04-30)	36 667	15 333			
Simonsson, Marie ²	160 000	67 200			4 508
Ödbring, Markus	110 000	39 000			252
<i>Verkställande direktör</i>					
Eriksson Tomas	2 210 158		45 820	735 564	
Andra ledande befattningshavare	5 626 929		156 384	1 902 864	
SUMMA	8 897 087	521 744	202 204	2 638 428	6 687

¹ Ordförande i finansutskott och ersättningsutskott ² Vice ordförande i styrelsen och, ordförande i risk- och revisionsutskott

Med andra ledande befattningshavare avses de sex personer som utöver vd utgör affärsledning. Ersättning till andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pensionskostnad. Andra ledande befattningshavare har inte någon rörlig ersättning från och med 2014. Övriga förmåner innefattar ränteförmån, bilförmån, parkeringsförmån samt kostförmån. Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän tryggas genom försäkringsavtal i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK)/SPP samt Länsförsäkringar Liv. I övriga ersättningar ingår skattepliktiga ersättningar.

M

NOT 28 Närstående

Närstående relationer

Moderbolaget har en närstående relation med sina koncern- och intresseföretag, se not 14.

Sammanställning över närstående transaktioner.

Koncernföretag

	2018	2017
Övrigt (räntor och utdelningar)	4 002	4 002
Fordringar	222 587	204 363
Skulder	3 784	3 785

Intresseföretag

	2018	2017
Fordringar	6 469	6 469

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor. Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning är redovisade i not 27, Personal, löner och ersättningar. Några transaktioner med andra närstående personer finns inte.

NOT 29 Resultat per försäkringsklass

	Totalt 2018	Olycks- fall och sjuk	Motor, ansvar mot tredje man	Motor- fordon övriga klasser	Brand och annan egendoms- skada	Allmän ansvarig- het	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen återför- säkring
Premieintäkt									
Brutto	503 837	28 269	70 181	133 805	216 925	12 985	6 953	469 117	34 720
Försäkrings- ersättningar, brutto	-388 032	-19 801	-51 548	-97 125	-178 600	-11 140	-5 659	-363 873	-24 159
Driftkostnader, brutto	-85 087	-7 119	-10 766	-19 136	-43 679	-2 611	-1 400	-84 711	-376
Resultat av avgiven återförsäkring	284	-74	-5 314	-1 938	7 818	-95	-113	284	-
Övriga intäkter och kostnader	-1 548		-1 548					-1 548	
Resultat per försäkringsklass	29 454	1 275	1 005	15 606	2 464	-861	-220	19 269	10 185
Premieinkomst, brutto	509 333	28 631	69 423	134 843	220 880	13 193	7 084	474 053	35 280

I koncernen uppgår driftkostnader till -85 043 tkr. I övrigt är resultat per försäkringsklass samma som i moderbolaget.

NOT 30 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Koncernen			
2018			
Tillgångar			
Immateriella tillgångar		3 892	3 892
Rörelsefastighet		76 829	76 829
Materiella tillgångar		4 899	4 899
Placeringar i intresseföretag		6 469	6 469
Förvaltningsfastigheter		17 000	17 000
Aktier och andelar		1 814 865	1 814 865
Obligationer och räntebärande värdepapper		646 402	646 402
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		174	174
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	159	278 907	279 066
Fordringar avseende direkt försäkring	198 297		198 297
Fordringar avseende återförsäkring	6 972		6 972
Övriga fordringar	3 558		3 558
Kassa och bank	180 288		180 288
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	22 989		22 989
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 052	8 274	14 326
S:a tillgångar	418 315	2 857 711	3 276 026
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	213 127	-	213 127
- Oreglerade skador	74 260	1 038 294	1 112 554
<i>Andra avsättningar</i>			
- Uppskjuten skatt		240 712	240 712
- Övriga avsättningar		1 569	1 569
Skulder avseende direkt försäkring	12 396		12 396
Övriga skulder	29 621	11 470	41 091
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	60 998	2 300	63 298
S:a skulder och avsättningar	390 402	1 294 345	1 684 747

m

	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Moderbolaget			
2018			
illgångar			
Immateriella tillgångar		3 892	3 892
Byggnader och mark		77 138	77 138
Placeringar i koncernföretag		229 256	229 256
Aktier och andelar		1 328 622	1 328 622
Obligationer och räntebärande värdepapper		646 402	646 402
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		174	174
<i>Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	159	278 907	279 066
Fordringar avseende direkt försäkring	198 297		198 297
Fordringar avseende återförsäkring	6 972		6 972
Övriga fordringar	3 549		3 549
Materiella tillgångar	4 899		4 899
Kassa och bank	179 891		179 891
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	22 989		22 989
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 052	8 274	14 326
S:a tillgångar	422 808	2 572 665	2 995 473
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	213 127	-	213 127
- Oreglerade skador	74 260	1 038 294	1 112 554
<i>Andra avsättningar</i>			
- Uppskjuten skatt		131 588	131 588
- Andra avsättningar		1 569	1 569
Skulder avseende direkt försäkring	12 396		12 396
Övriga skulder	29 621		29 621
Skulder koncernföretag		3 784	3 784
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	60 998	2 300	63 298
S:a skulder och avsättningar	390 402	1 177 535	1 567 937

m

NOT 31 Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står:	2018
Årets resultat i moderbolaget	48 101
Balanserat resultat	855 656
Summa disponibla vinstmedel	903 757

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att disponibla vinstmedel balanseras i ny räkning.

NOT 32 Eventualförpliktelser

Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

	2018	2017
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402	644 257
Fordringar avseende direkt försäkring	118 933	116 143
Likvida medel och depåer	180 065	133 203
Fastigheter	101 215	119 451
Summa	1 046 615	1 013 054

Bolaget har i avtal förbundit sig att tillskjuta kapital till intressebolaget Länsförsäkringar i Norr Holding AB org. nr. 556764-1435 med ett maximalt belopp om 2 043 tkr samt till dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter med ett maximalt belopp om 11 769 tkr.

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att, såvitt de känner till, årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed för försäkringsföretag, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av bolaget som skapats av årsredovisningen.

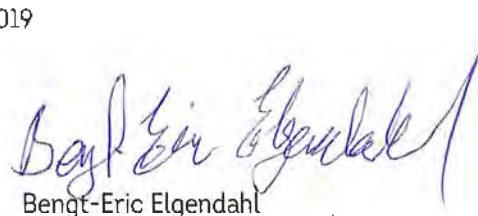
Östersund den 4 april 2019

Karin Mattsson
Styrelsens ordförande

Marie Simonsson

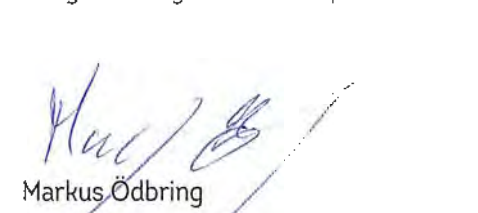
Bengt-Eric Elgendahl

Martina Lundholm

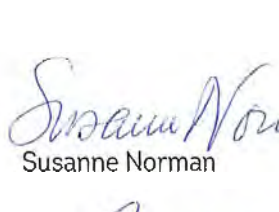
Catharina Gehrke

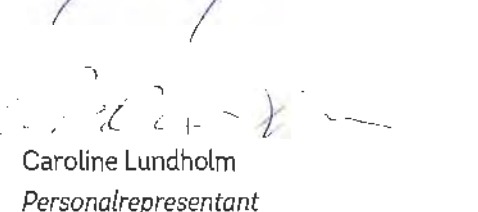
Markus Ödbring

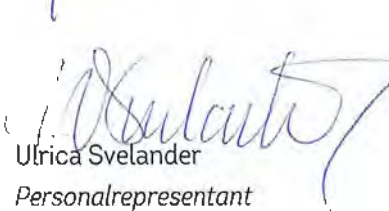
Ulf W Eriksson

Susanne Norman

Caroline Lundholm
Personalrepresentant

Ulrica Svelander
Personalrepresentant

Tomas Eriksson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 4 april 2019

Anders Linné
Auktoriserad revisor
Deloitte AB

Ord och uttryck inom skadeförsäkring

Resultaträkning

Premieintäkter efter avgiven återförsäkring f.e.r. Premie hänförlig till räkenskapsåret med avdrag för avgivna återförsäkringspremier.

Premier för avgiven återförsäkring. Kostnad för det försäkringsbolag som inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagarna. Återförsäkringen, som sker hos andra försäkringsbolag, kan avse enskilda risker eller bolagets totala försäkringsaffär.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen. Inbetalda premier och avsättningar för oreglerade skador genererar under året avkastning. Denna avkastning överförs till försäkringsrörelsen.

Försäkringersättningar efter avgiven återförsäkring f.e.r. Utbetalda försäkringersättningar, förändring i avsättning för oreglerade skador samt driftkostnader för skadereglering, allt med avdrag för återförsäkrarens andel.

Driftkostnader. Sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration med avdrag för provisioner i avgiven återförsäkring. Driftkostnader för skadereglering ingår ej.

Orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar. Eftersom placeringstillgångarna värderas till verkliga värden på balansdagen (med undantag för innehav i intressebolag) ska årets värdeförändringar redovisas som orealiserad vinst eller förlust i resultaträkningen.

Uppskjuten skatt. Beräknad skatt på orealiserade vinster samt på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter.

Resultatanalys

Avvecklingsresultat. Vinst eller förlust som uppkommer vid slutreglering av de skador eller vid omvärdering av de skador som inträffat före verksamhetsårets början.

Balansräkning

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker. Den del av inbetald premieinkomst som hänför sig till kommande verksamhetsår. Om den avsatta premien bedöms vara otillräcklig för att täcka beräknade kostnader kan den förstärkas genom avsättning för kvardröjande risk.

Avsättning för oreglerade skador. Det beräknade värdet av bolagets samlade ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall som vid verksamhetsårets slut ännu inte utbetalats.

Avsättning för återbäring. Reserv för återbäring som tilldelats försäkringstagarna men som vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betalning.

Diskontering. Trafik- samt olycksfalls- och sjukförsäkring är affärer med lång avvecklingstid. Det innebär att det kan ta flera år innan en skada är slutbetald. Under tiden förräntas den avsättning som avsatts som reserv för skadan. Det innebär att ett lägre belopp än det nominella kan avsättas som reserv, det vill säga avsättning för oreglerade skador.

Nyckeltal – definitioner

Totalkostnadsprocent. Summan av försäkringsersättningar f.e.r. och driftkostnader dividerad med premieintäkten f.e.r.

Konsolideringskapital. Summan av beskattat eget kapital, uppskjuten skatt, obeskattade reserver och övervärden i intressebolag.

Konsolideringsgrad. Konsolideringskapitalet i relation till premieinkomsten f.e.r.

Kapitalbas. Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas innehåller i första hand eget kapital, men dessutom får man inom vissa gränser räkna in också förlagslån som tagits upp. Förlagslån är lån där långivarens fordran i händelse av företagets konkurs inte kommer att bli betald förrän alla vanliga skulder är till fullo betalda. Förlagslån ger alltså en extra buffert för övriga fordringsägare.

Solvenskapitalkrav (SCR). SCR ska beräknas utifrån alla kvantifierbara risker i verksamheten och ska med 99,5 procent sannolikhet garantera att bolaget inte blir insolvent under en ettårsperiod.

Kapitalkravet ska beräknas utifrån följande risker:

- Skadeförsäkringsrisk (premie och reservrisk, katastrofrisk)
- Livförsäkringsrisk
- Marknadsrisk (aktie-, ränte-, fastighets-, kreditspread-, valuta- och koncentrationsrisk)
- Motpartsrisk (återförsäkrare, motparter i finansiella derivat)
- Operativ risk

Minimikapitalkrav (MCR). MCR beräknas till en summa som med 85 procent sannolikhet ska täcka det värsta tänkbara scenariot, till exempel en börskrasch. MCR ska ligga inom ett intervall mellan 25 och 45 procent av SCR.

Direktavkastningsprocent. Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar samt resultat på egna fastigheter i relation till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och likvida medel.

Totalavkastningsprocent. Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar under året på placeringstillgångar i relation till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och likvida medel.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Jämtland
organisationsnummer 593200-1828

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Jämtland för räkenskapsåret 2018-01-01 - 2018-12-31.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de

områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Försäkringstekniska avsättningar – oreglerade skador

I enlighet med not 23 uppgår per 31 december 2018 Länsförsäkringar Jämtlands försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador brutto, före återförsäkrares andel, till 1 112 554 TSEK och netto, efter återförsäkrares andel till 833 488 TSEK. Av totala avsättningar för oreglerade skador utgörs avsättningar för inträffade men ännu ej rapporterade skador till brutto 502 794 TSEK och netto till 354 893 TSEK.

Länsförsäkringar Jämtlands avsättningar för ännu ej rapporterade skador är en väsentlig post i balansräkningen som baseras på komplexa aktuariella beräkningar och antaganden. Resultatet av bolagets bästa bedömning avseende avsättningsbehovet för inträffade men ej rapporterade skador är beroende av historik och datakvalité. De mest centrala antagandena med störst påverkan av posternas storlek är bedömningar av framtida ersättningsutflöden och diskonteringsfaktorer för hänförliga kassaflöden.

I not 1 framgår de väsentliga uppskattningar och bedömningar som beräkningarna av de inträffade men ej rapporterade skadorna bygger på och not 2 behandlar Länsförsäkringar Jämtlands risker och riskhantering kopplat till bedömningar av inträffade men ej rapporterade skador. Felaktiga bedömningar av ovanstående parametrar kan påverka värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna väsentligt och därför bedöms detta vara ett område av särskild betydelse i vår revision.

Länsförsäkringar Jämtland har implementerat interna kontroller i anslutning till värderingen av de inträffade men ej rapporterade skadorna.

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande bestått av:

- Vi har granskat utformningen och effektiviteten av de kontroller som vi bedömt vara mest relevanta såsom kontroller kopplat till försäkringssystemens datakvalité, val av beräkningsmodell, bedömning av antaganden samt utvärdering och analys av rimligheten i utfallen.
- Vi har involverat aktuariespecialister för att utmana Länsförsäkringar Jämtlands modeller för beräkning av okända men ej rapporterade skador.

- Vi har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till de försäkringstekniska avsättningarna är rättvisande och fullständiga baserat på koncernens redovisningsprinciper.

Värdering av finansiella placeringstillgångar där noterade priser saknas (nivå 3)

Länsförsäkringar Jämtlands placeringstillgångar uppgår till 2 281 592 TSEK per 31 december 2018 och tillgångarna värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 18 framgår det redovisade värdet av placeringstillgångar som klassificeras som nivå 3 utifrån IFRS 13. Värdet av totala finansiella placeringstillgångar där noterade priser saknas uppgår till 657 277 TSEK. Klassificeringen av aktier och andelar inom nivå 3 avser i huvudsak innehav i Länsförsäkringar AB, fastigheter och andra onoterade innehav.

Risken i samband med värdering av finansiella placeringstillgångar till verkligt värde är i huvudsak relaterade till tillgångar som ej handlas på en aktiv marknad och som därmed kräver bedömning av verkligt värde. Dessa tillgångar klassificeras som nivå 3 enligt IFRS 13 och värderas med hjälp av modeller som i hög utsträckning bygger på icke observerbara marknadspriser. I not 1 och 18 i årsredovisningen framgår det en redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper vid värdering av Länsförsäkringar Jämtlands placeringstillgångar inom nivå 3. Not 2 behandlar Länsförsäkringar Jämtlands aktiekursrisk.

De antaganden och modeller som används vid beräkningen av värderingen av dessa tillgångar är föremål för uppskattningar och bedömningar och området är därmed av särskild betydelse i vår revision.

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande bestått av:

- För innehavet i LFAB har vi granskat värderingen mot externa värderingsintyg som Länsförsäkringar Jämtland har erhållit.
- Vi har utvärderat rimligheten i de externa värderingskällornas resultat baserat på publik tillgänglig information om motpartens finansiella rapportering. I tillägg har vi även kontrollerat att använd värderingsmetod är i enlighet med normgivning och branschpraxis.
- Vi har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till placeringstillgångar där noterade priser saknas är rättvisande och fullständiga.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och

koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana

händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Jämtland för räkenskapsåret 2018-01-01 - 2018-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören

ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 4–21 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Deloitte AB utsågs till Länsförsäkringar Jämtlands revisor av bolagsstämman 2018-04-20 och Deloitte har varit bolagets revisor sedan före den 17 juni 1994.

Östersund den 4 april 2019

Deloitte AB

Anders Linné
Auktoriserad Revisor